

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΕΤΟΣ ΚΖ'.

ΑΡΙΘ. 6

ΑΔΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1907

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῇ ἐξωτερικῇ φραγκᾷ χρυσᾷ..... 25

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Κολωνίας ΠΟΛΥΚΑΡΙΤΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ ἀρχιγραμματ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γενηθήτω φῶς — Περὶ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξων πα-
ροικιῶν καὶ ἐκκλησιῶν — Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ ἐν Κωνσταν-
τινουπόλει λόγιοι — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΓΕΝΗΘΗΤΩ ΦΩΣ

Α'.

Ἡ ἐφημερίς «Morning Post» τῆς 29 Ἰα-
νουαρίου, δημοσιεύει τηλεγράφημα, ἐκ Κωνσταν-
τινουπόλεως, κατὰ τὸ ὅποιον, τὰ Δύο Σώματα
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, παρὰ τὰς γενομέ-
νας αὐτοῖς κατ' ἐπανάληψιν συστάσεις, ἀπέρρι-
ψεν, παμψηφεί, τὰ αἰτήματα τῶν Βλάχων περὶ
εἰσαγωγῆς ἐν τοῖς ἰδίαις ναοῖς καὶ σχολαῖς τῆς
βλαχικῆς γλώσσης.

Αἱ ἐπαμφοτερίζουσαι ἐκφράσεις τῆς ἀγγλικῆς
ἐφημερίδος «αἰτήματα Βλάχων, βλαχικὴ γλῶσ-
σα» τὰς ὁποίας ἀπαντῶμεν καὶ ἐν ἄλλοις εὐρω-
παϊκοῖς φύλλοις, προερχόμεναι πᾶσαι ἐκ μιᾶς καὶ
τῆς αὐτῆς πηγῆς, οὐδαμῶς ξενίζουσιν ἡμᾶς.
Διότι, μία ἐκ τῶν μᾶλλον παραδόξων ὁφειν τοῦ

κουτσοβλαχικοῦ, λεγομένου, ζητήματος, τοῦ ὑπὸ
τῆς ἐπισήμου Ρουμανίας τεχνιτῶς δημιουργη-
θέντος καὶ διὰ τῶν τοῖς πᾶσι γνωστῶν μέσων
καὶ ἐπιχειρημάτων ὑποθαλπομένου καὶ ἀναζωπυ-
ρουμένου, εἶναι καὶ ἡ, ἀπὸ σκοποῦ, ἐπιδιωκομέ-
νη σύγχυσις, ὅσον ἀφορᾷ τὸ κύριον αἶτημα, τὸ
ἀποτελοῦν φαινομενικῶς, ἐν τῷ στόματι τῶν Ρου-
μούνων, τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος· ὅσον ἀφορᾷ
τὴν γλῶσσαν δηλονότι, ἧς τὴν χρῆσιν, ἐν τε τοῖς
ναοῖς καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς, ἐκζητοῦσιν ὑπὲρ τῶν
Κουτσοβλάχων.

Κατὰ τὰς πληροφορίας, τῶνόντι, τὰς ὑπὸ τῶν
Ρουμούνων, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, παρεχομένας εἰς
τὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα, ἡ γλῶσσα, ἧς τὴν χρῆσιν,
ἐπαναλαμβάνομεν, ἐκζητοῦσιν οὗτοι ὑπὲρ τῶν Κου-
τσοβλάχων, ἀποκαλεῖται ὅτε μὲν βλαχικὴ, ὅτε
δὲ ρουμουνική. Δι' ἧς σκοπίμου συγχύσεως, ἐπι-
διώκουσι νὰ μορφωθῇ, ἐν τῷ πνεύματι τοῦ εὐρω-
παϊκοῦ δημοσίου, τοῦ μὴ γινώσκοντος ἐπακριβῶς
τὰ πράγματα, ἡ ἰδέα ὅτι, βλαχικὴ ἢ κουτσοβλα-
χικὴ διάλεκτος καὶ ρουμουνικὴ γλῶσσα, εἰσὶν ἐν καὶ
τὸ αὐτὸ πρᾶγμα, μία καὶ ἡ αὐτὴ γλῶσσα, μετὰ

τινων, τὸ πολὺ πολὺ, ὅλως ἀσημάντων καὶ ἐπουσιωδῶν παραλλαγῶν. Κατὰ συνέπειαν δὲ, ἡ Ρουμανία, ἐπιζητοῦσα, μετὰ τοσούτου ζήλου, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ρουμουνικῆς (οὐχὶ κουτσουβλαχικῆς) γλώσσης ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν Κουτσουβλάχων, ἐπιδιώκει, τὴν εἰσαγωγὴν δῆθεν τῆς μητρικῆς αὐτῶν γλώσσης καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀπὸ τοῦ τυραννικοῦ ζυγοῦ τῆς ὅλως ξένης καὶ ἀγνώστου αὐτῆς ἐλληνικῆς, τῆς βίᾳ ἐπιβληθείσης καὶ διατηρουμένης.

Καὶ ὅμως, ἐν τῇ πραγματικότητι τὸ ζήτημα ἔχει καθ' ὅλως ἀντίστροφον ἔννοιαν. Ἡ ρουμουνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ κουτσουβλαχικὴ διάλεκτος διαφέρουσιν οὐδιωδῶς ἀλλήλων, ἀποτελοῦσαι δύο ὁλως διακεκριμένα καὶ διάφορα ἀπ' ἀλλήλων γλωσσικὰ ἰδιώματα. Ὁ Ρουμῦνος, εἴτε χωρικός ὢν καὶ λαλῶν τὴν μέχρι πρὸ ἡμίσεως αἰῶνος ἐν γενικῇ χρήσει οὖσαν ρουμουνικὴν, τὴν ὑπερεκχειλίζουσιν ἀπὸ σλαυϊκὰς λέξεις, εἴτε εἰς τὰς μεμρφωμένας τάξεις ἀνήκων καὶ λαλῶν τὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν μας διαπλασθεῖσαν καὶ εἰσέτι διαπλαττομένην καθαρεύουσιν ρουμουνικὴν, (τὴν ἀντικαθιστῶσαν διὰ λέξεων λατινικῆς ρίζης τὰς σλαυϊκὰς τοιαύτας), ὁ Ρωμῦνος, λέγομεν, εἴτε χωρικός, εἴτε ἀστὴς, ἀδυνατεῖ ἀπολύτως νὰ ἐννοήσῃ τὸν τὴν κουτσουβλαχικὴν λαλοῦντα Κουτσούβλαχον, οὔτε καθίσταται καταληπτὸς εἰς αὐτόν. Τὸ γεγονός ἐστὶ ἀνεπίδεκτον ἀμφιβολίας καὶ ἡ ἀπόδειξις τοῦ πρόχειρος ὁ ἀμφιβάλλων δὲν ἔχει παρὰ νὰ θέσῃ ἀντιμετώπους ἕνα Ρουμῦνον καὶ ἕνα Κουτσόβλαχον λαλοῦντας ἕκαστον τὴν ἰδίαν γλῶσσαν καὶ νὰ δοκιμάσῃ ἂν δύνανται νὰ συνδιαλεχθῶσι. συνεννοούμενοι, πρὸς ἀλλήλους. Τὸ πείραμα ἄλλως ἐγένετο, προπέρυσιν, πανηγυρικῶς ἐν μέσῳ Βουκουρεστίῳ, ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, κατὰ τὴν ἐπίσημον, δά, δεξιῶσιν τοῦ περιβοήτου ἐκ Βιτωλίων ἱερέως παπᾶ Θεοδώρου. Μετ' ἀνωφελεῖς ἀποπείρας τοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς συνδιάλεξιν μετὰ τοῦ παπᾶ Θεοδώρου, ἐδέησε νὰ μετακληθῇ διερμηνεὺς ἐπὶ τῆς τουρκικῆς, ἣν ἐπίσης ἐλάλει ὁ τελευταῖος (ἀμφοτέρων τῶν μερῶν θεωρούντων ὡς ἐσχάτην ταπείνωσιν τὴν χρησιμοποίησιν τῆς κάλλιστα παρ' αὐτῶν γινωσκομένης ἐλληνικῆς) καὶ τοιοῦτοτρόπως, ἐν τῇ τουρκικῇ γλώσσῃ, διὰ διερμηνέως, ἐγένετο ἡ πρώτη ἐπίση-

μος διάλεξις τοῦ Κουτσουβλάχου ἱερέως πρὸς τὸν Ρουμῦνον Ὑπουργόν.

Καὶ τὸ πρᾶγμα εἶναι φυσικώτατον. Διότι, ἡ λεγομένη κουτσουβλαχικὴ διάλεκτος, τὴν ὁποῖαν ἔστιν ὅτε, ὡς ἐπιτόπιον προφορικὸν ἰδιῶμα χρησιμοποιοῦσι κατ' οἶκον οἱ Κουτσούβλαχοι, (οἵτινες ἅπαντες γινώσκουσι καὶ λαλοῦσι τὴν ἐλληνικὴν καὶ ἐν ταύτῃ ἐπικοινωνοῦσι πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ καθημερινῷ βίῳ, ἀλληλογραφοῦσι καὶ τηροῦσι τὰ ἐμπορικὰ αὐτῶν βιβλία) ἀποτελεῖται κατὰ τὰ $\frac{3}{4}$ ἐξ ἐλληνικῶν λέξεων μετὰ καὶ τινων τουρκικῶν καὶ ἐξ $\frac{1}{4}$ μόνον ἐκ παρεφθαρμένων λέξεων φερουσῶν λατινικὴν ρίζαν. Ποία, λοιπόν, ἡ σχέσις καὶ ἡ συνάφεια μετὰ τοιοῦτου γλωσσικοῦ ἰδιώματος καὶ τῆς ρουμουνικῆς γλώσσης;

Τί δὲ ζητοῦσιν οἱ Ρουμῦνοι ὑπὲρ τῶν Κουτσουβλάχων; ἄραγε τὴν χρῆσιν τῆς κουτσουβλαχικῆς γλώσσης, ὅτε θὰ ὑπῆρχεν ἐν τῇ στάσει τῶν, ὅπως δῆποτε, εὐσχημὸς τις πρόφασις; **Παντάπασι.** Οἱ Ρουμῦνοι ἐπιζητοῦσιν ὑπὲρ τῶν Κουτσουβλάχων τὴν εἰσαγωγὴν καὶ χρῆσιν τῆς ρουμουνικῆς γλώσσης, τῆς ὅλως ξένης καὶ ἀκαταλήπτου τοῖς Κουτσουβλάχοις. Ἐπιδιώκουσιν, ἐν ἄλλαις λέξεσι, νὰ ἐξοβελίσωσι τὴν χρῆσιν τῆς ἐλληνικῆς, τὴν ὁποῖαν ἅπαντες, ἀνεξαιρέτως, οἱ Κουτσόβλαχοι ἐννοοῦσι καὶ λαλοῦσι καὶ γράφουσι, θεωροῦντες ταύτην ὡς τὴν κυρίαν μητρικὴν τῶν γλῶσσῶν, (καταργουμένης ἅμα, σιωπηλῶς καὶ λεληθότως, τῆς χρήσεως καὶ τῆς κουτσουβλαχικῆς) πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀντικαταστήσωσιν ἀμφοτέρως διὰ τρίτης γλώσσης, ὅλως ξένης καὶ ἀγνώστου εἰς τὸν κουτσουβλαχικὸν πληθυσμὸν, καὶ τὴν ὁποῖαν νῦν τὸ πρῶτον θὰ ἀρχίσῃ διδασκόμενος καὶ ἐκμανθανων οὗτος. Οὐχὶ λοιπὸν διὰ τὴν κατάργησιν τῆς ξένης πρὸς τοὺς Κουτσουβλάχους ἐλληνικῆς καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς διὰ τῆς μητρικῆς τούτων, δῆθεν, κουτσουβλαχικῆς κόπτονται καὶ μοχθοῦσιν οἱ Ρουμῦνοι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον τοῦτου· διὰ τὴν κατάργησιν, τουτέστι, τῆς ἐλληνικῆς καὶ κουτσουβλαχικῆς, τῆς διπλῆς μητρικῆς αὐτῆς γλώσσης τῶν Κουτσουβλάχων καὶ τὴν ὑποκατάστασιν, εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν, τῆς ξένης καὶ ἀγνώστου τούτοις ρουμουνικῆς, τὴν ὁποῖαν καὶ ἤρ-

χισαν διδάσκοντες εἰς τοὺς ὀλιγαριθμούς προσηλύτους των διὰ ἐκρουμανισθέντων Ἑλλήνων διδασκάλων, ἐκ Ρουμανίας μετακληθέντων καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὡς ὄργανον διδασκαλίας χρησιμοποιοῦντων.

Δὲν σοὶ φαίνεται ἀρκούντως ἀστεία, ὦ ἀναγνώστα, ἡ τοιαύτη κωμωδία (farce)—κατὰ τὴν κλασικὴν πλέον καταστάσαν ἐκφρασιν τοῦ τέως Ρουμουνίου Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. *Haret*—ἡ εἰς βάρος τοῦ κουτσουβλαχικοῦ πληθυσμοῦ παιζομένη; ἢ μήπως ἀπαιτεῖται μεγάλη δόσις νοημοσύνης διὰ νὰ κατανοηθῇ ὅτι, σκοποὶ, ὅλως ξένοι καὶ ἀλλότριοι πρὸς τὸ πραγματικὸν συμφέρον τῶν Κουτσουβλάχων, πρυτανεύουσιν ἐν τῇ ἀνελέξει τῆς, πράγματι, πρωτοφανοῦς ταύτης κωμωδίας;

Β'.

Δευτέρα, καθ' ὁλοκληρίαν ψευδὴς καὶ ἀνυπόστατος, ἄποψις τῆς κουτσουβλαχικῆς ὑποθέσεως, εἶναι ἡ διάδοσις τὴν ὁποίαν ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἔθηκεν εἰς κυκλοφορίαν καὶ, πάσῃ δυνάμει, ἀγωνίζεται νὰ καταστήσῃ πιστευτὴν ὅτι, δηλαδή, ὁ ἑλληνικὸς κληρὸς καὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐξασκοῦσι φοβερὰν καὶ ἀνοσίαν πίεσιν ἐπὶ τῶν Κουτσουβλάχων, ὅπως καταπνίξωσι τὸν ζῶηρόν ποθὸν αὐτῶν τοῦ νὰ εἰσαγάγωσιν ἐν τοῖς ναοῖς καὶ ἐν ταῖς σχολαῖς τὴν ρουμανικὴν γλῶσσαν. Ὁ σκοπὸς τῆς συκοφαντικῆς ταύτης διαδόσεως εἶναι πρόδηλος. Παρουσιάζουσα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ὡς ἀντιτασσόμενον παραλόγως καὶ ἔνεκα λόγων ἐκτὸς τοῦ θρησκευτικοῦ ἐδάφους κειμένων, εἰς τοὺς νομίμους πόθους τῶν Κουτσουβλάχων, ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα ἐπιδιώκει νὰ ἐξεγείρῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ οὕτω, κερδοσκοποῦσα ἐπὶ τῆς ἀγνοίας τούτου ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν, νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐπίτευξιν τῶν σχεδίων τῆς.

Ἄλλ' ἀπατώνται οἱ Ρουμουνιοὶ ἀπάτην δεινὴν. Οἱ εἰδότες τὰ πράγματα καὶ δυνάμενοι νὰ διαφωτίσωσι τὴν δημοσίαν γνώμην εἰσὶ πᾶμπολλοί, γινώσκουσι δὲ κάλλιστα πάντες οὗτοι ὅτι αἱ κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διαδόσεις εἰσὶ μῦθοι ἀσύστατοι. Ἡ ρουμανικὴ προπαγάνδα διαθέτει ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν (χάρις εἰς τὸν προϋπολογισμόν

τοῦ ρουμανικοῦ κράτους) πολυπληθεῖς σχολὰς εἰς τὰ κουτσουβλαχικὰ κέντρα, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πρωτευούσης, —τῶν ὁποίων σχολῶν αἱ ρουμανικαὶ ἐφημερίδες π. χ. ἡ «*Românul de la Pind*» ἐκθέτουσιν αὐταρέσκως τὰς σχολικὰς ἐξετάσεις καὶ ἐορτάς· διαθέτει, πρὸς τούτοις, πολυάριθμον διδάσκον, πρωτοπικόν, μέχρι καὶ διδασκάλων χοροῦ καὶ ποδηλάτου, κατὰ τὴν ἐπίσημον ἐνώπιον τοῦ Κοινοβουλίου δῆλωσιν αὐτοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ κ. *Harre*—πρὸς δὲ, ἐκκλησίας καὶ ἱερεῖς, ἀπὸ τοῦ ἑαρος δὲ τοῦ 1903 καὶ «μουκτάρας», ἰδίους ἀντιπροσώπους εἰς τὰ ἐπαρχιακὰ διοικητικὰ Συμβούλια καὶ αὐτοτελεῖς κοινότητας. Ἐν τι μόνον, δυστυχῶς, δὲν κατώρθωσε νὰ ἀποκτήσῃ ὄγκον κουτσουβλαχικοῦ πληθυσμοῦ. Διότι, αἱ σχηματισθεῖσαι κοινότητες κατηρτίσθησαν κατὰ τὴν παρισινήν «*Matin*» (φυλ. 10 Νοεμβρ. 1904), ὡς ἐξῆς: «Οἱ Ρουμουνιοὶ πράκτορες περιτρέχουσι τὰς
» κώμας ὅπως ἀποσπάσωσιν ἀναφοράς μετὰ 20
» ὑπογραφῶν, συνωδὰ τῷ τουρκικῷ νόμῳ, πρὸς
» ἀναγνώρισιν κοινοτήτων. Αἱ ὑπογραφαὶ αὗται
» πληρονοῦνται συνήθως ἀπὸ 60—80 φράγκα.
» Ἄλλ' οἱ Κουτσουβλάχοι τοὺς ἀποκρούουσι καί,
» ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τοῦλάχιστον, ἡ ρου-
» μανικὴ προπαγάνδα δὲν ἔχει πολλὰς ἐλπίδας
» ἐπιτυχίας».

Ὁ ὄγκος λοιπὸν τοῦ κουτσουβλαχικοῦ πληθυσμοῦ εἶναι ὁ ἀποκρούων τὴν ρουμανικὴν προπαγάνδαν. «Οἱ Κουτσουβλάχοι εἶναι Ρουμουνιοί»; —ἐγράφε κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1903 δεδηλωμένος ἀληθὴς φίλος τῶν Ρουμουνίων, ὁ διάσημος φιλόσοφος καὶ συγγραφεὺς *Max Nordau*.—«Οἱ Κου-
» τσουβλάχοι εἶναι Ρουμουνιοί; Οἱ Ρουμουνιοὶ ἀ-
» παντῶσι ναί· ἀλλ' οἱ Κουτσουβλάχοι φωνοῦσιν
» οὐχί· εἶναι δὲ κάπως δυσχερεῖς, εἰς τὸν στήρι-
» ζοντα τὰς ἀξιώσεις του ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς
» ἐθνικότητος, νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπάντη-
» σιν τῶν Κουτσουβλάχων. . . . Οἱ Κουτσουβλάχοι
» μόνον ἐν τῇ ἑλληνικῇ μορφοῦνται καὶ οὐδε-
» μίαν ἄλλην γλῶσσαν ἀνέχονται εἰς πάσας τὰς
» ἀνωτέρας βιοτικὰς συνθήκας, ἐν τῷ ναῶ, ἐν
» τῇ σχολῇ, ἐν τῇ διοικήσει, ἐν τῇ δικαιοσύ-
» νῃ. Εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις ἐκδήλωσιν
» σαφεστέραν, εὐκρινεστέραν, τῶν πραγματικῶν
» αὐτῶν αἰσθημάτων; Καὶ ἡ μετὰ πάθους διά-

» θεσις τῶν αὐτῇ πρὸς ριζικὸν ἐξελληνισμόν
 » προέρχεται ἐκ διαθέσεως αὐθορμήτου ἐμποιοῦ-
 » σης μεγάλῃν ἐντύπωσιν. Τί δὲν ἐπεχείρησαν οἱ
 » Ρουμουνοὶ, ἀπὸ 45 ἐτῶν, ὅπως ἀποτρέψωσι τοὺς
 » Κουτσοβλάχους ἀπὸ τῆς φυσικῆς ἐθνικῆς τῶν
 » ἐξελίξεως; καὶ ὅμως οὗτοι, οὗς οἱ Ρουμουνοὶ πει-
 » ρῶνται νὰ παραστήσωσιν ὡς ἀλυτρώτους,
 » ἔχουσι τόσον ἀσθενῆ συνείδησιν τοῦ ρουμουνι-
 » σμοῦ τῶν καὶ τόσον σμικρὸν πόθον νὰ συνταυτι-
 » σθῶσι μετὰ τῶν Ρουμούνων, ὥστε, μετ' ἐντόνου
 » σφοδρότητος, κηρύττουσιν ἑαυτοὺς Ἑλληνας
 » καὶ ἀποκρούουσι μετ' ἀγανακτήσεως τὰς ἀπο-
 » πείρας τῶν Ρουμούνων πρὸς εἰσαγωγὴν παρ' αὐ-
 » τοῖς τῆς ρουμουνικῆς γλώσσης»

Ἄλλ' ἀκούσωμεν καὶ αὐτοὺς τοῦτους τοὺς Κου-
 τσοβλάχους ἀπ' εὐθείας·

«Παναγιώτατε Δέσποτα,

» Οἱ ὑποφκινόμενοι, ἐκ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν τῆς
 πόλεως Μοναστηρίου, οἱ ὁμιλοῦντες ἐν τοῖς οἴ-
 κois ἡμῶν ἐλληνοβλαχικὸν τι γλωσσικὸν
 ἰδίωμα, ὁλως ἀνόμοιον τῇ Ρουμουνικῇ
 γλώσσῃ, Ἑλληνες ὄντες, ἀπ' αἰῶνων, ἐσμέν ἀφω-
 σιωμένοι τῷ Πατριαρχεῖ τῆς Κωνσταντινουπόλεως,
 πιστοὶ δὲ ὑπήκοοι τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ
 ἐζήσαμεν αἰείποτε, ὑπὸ τὴν ἀμφιλαφὴ σκέπην τῆς Μ.
 Ἐκκλησίας, ἀρρήκτως συνηνωμένοι καὶ ἐν ὅλῳ ἐν κοι-
 ναῖς παραδόσεσι καὶ ἐθίμοις μετὰ τῶν ἐλληνιστῶν ὁμι-
 λούντων Ἑλλήνων ἀδελφῶν ἡμῶν ἀποτελοῦντες, οὐδέ-
 ποτε ἡμᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων διακρίναντες καὶ
 χωρίσαντες, ἀλλ' ὡς ἐν ἔθνος μετ' αὐτῶν ἡμᾶς αὐτοὺς,
 αἰείποτε, αἰσθανόμενοι καὶ θεωροῦντες.

» Τούτου ἕνεκα διακηρύττοντες, πνευματικῶς, τὴν τοι-
 αύτην ἀδιάσπαστον ἡμῶν τυχύτητα ἐν πᾶσι πρὸς
 τοὺς Ἑλληνας ἀδελφοὺς ἡμῶν, τὴν ἀδιασάλευτον δέ,
 ἀπὸ κοινοῦ μετ' αὐτῶν, πρὸς τὸ βεβαίον κράτος πί-
 στιν καὶ τὴν πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσιν,
 μετ' ἀγανακτικῆς καὶ ἀποστροφῆς βλέ-
 πομεν τὰς γιγνομένας ἐξωθεν ἐνεργείας
 πρὸς διάσπασιν τῆς ἐνότητος ἡμῶν τυχύτης καὶ ἐντόνως
 διαμαρτυροῦμεθα κατὰ τῶν ξενικῶν τούτων ρα-
 διουργιῶν, αἵτινες διατπεύουσιν, ἐπὶ καταχθονίοις
 σκοποῖς, τὴν διχόνοιαν καὶ τὴν διαίρεσιν μεταξὺ ὁμαι-
 μόνων Βλαχοφώνων καὶ Ἑλληνοφώνων ἀδελφῶν.

» Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι ἡ διακήρυξις καὶ διαμαρτυρία
 ἡμῶν αὕτη θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας

καὶ θὰ φροντίσῃ αὕτη ὅπως ἀπαλλαγῶμεν ἀνι-
 ρῶν ἐνοχλήσεων καὶ, ἥτυχοι πάντες, θὰ εὐχόμεθα
 ἀπὸ κοινοῦ, Ἑλληνοφῶνοι καὶ Βλαχοφῶνοι Ἑλληνες,
 ὑπὲρ τοῦ Μεγαλειοτάτου ἡμῶν Ἀνακτοῦ, ἀσπαζόμεθα
 τὴν δεξιάν τῆς Υ. Θ. Παναγιότητος καὶ διατελοῦμεν
 τέκνα ἐσαεὶ ἀφωσιωμένα.

Ἐν Μοναστηρίῳ τῇ 10 Μαρτίου 1904.

Οἱ κάτοικοι τῆς πόλεως Μοναστηρίου».

Ἡ ἀναφορὰ αὕτη, φέρει τὰς σφραγίδας ἀπασῶν
 τῶν ἐν Μοναστηρίῳ ἐνοριῶν, Συντεχνιῶν, Ἀδελφο-
 τήτων, Συλλόγων καὶ χιλιάδας ὑπογραφῶν.
 Δευτέρα δέ, ὁμοίᾳ τῇ πρώτῃ, κεκαλυμμένη καὶ
 αὕτη ὑπὸ χιλιάδων ὑπογραφῶν, ἐπεδόθη, πρὸ ὀλί-
 γων μηνῶν, ἐν τῷ πρωτοτύπῳ εἰς τὸν ἀντιπρόσω-
 πον τῆς Ρωσσίας καὶ ἐν ἀντιγράφοις εἰς τοὺς τῶν
 λοιπῶν μεγάλων δυνάμεων. Ὅμοίᾳς τοιαύτας ἀνα-
 φορὰς, ἐξ ἀπάντων τῶν Κουτσοβλαχικῶν συνοικι-
 σμῶν, ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ, παντὶ τῷ ἀμφιβάλλοντι,
 τὸ Πατριαρχεῖον. Ἰδοὺ ἡ γνώμη καὶ αἱ διαθέσεις
 τῶν πρωτίστων ἐνδιαφερομένων, αὐτῶν τῶν Κου-
 τσοβλάχων.

Ἀλλὰ μήπως αἱ διαθέσεις αὗται τῶν Κουτσο-
 βλάχων εἰσὶν ἄγνωστοι εἰς τοὺς Ρουμούνους;

Αἱ ἐθέσεις τοῦ ρουμούνου διευθυντοῦ τῆς σχο-
 λῆς Ἰωαννίνων Λεκάντα (Κουτσοβλάχου τῇν
 καταγωγὴν ἐκ Περλεπέ) καθὼς καὶ αἱ τοῦ Ὑ-
 πουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Harel, ὧν ἀποσπάσμα-
 τα κατεχωρίσαμεν ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς
 «Ἐκκλ. Ἀληθείας, οὐδεμίαν ἐπιτρέπουσιν ἀμφι-
 βολίαν. «Δὲν ἔχομεν πληθυσμὸν ρουμουνικόν, σχε-
 » πτόμενον καὶ αἰσθανόμενον ὡς οἱ Ρουμουνοὶ
 » ἀνακράζει ὁ Λεκάντας· οἱ ἀσπαζόμενοι τὸν
 » ρουμουνισμόν—ἐξακολουθεῖ ὀλοφυρόμενος ὁ ἐκ-
 » ρουμανισθεὶς Κουτσοβλάχος—πράττουσι τοῦτο
 » οὐχὶ ἐκ πεποιθήσεως ἀλλ' ἐκ συμφέροντος . . .
 » γινώσκετε μεθ' ὁποίας πεποιθήσεως οἱ Βλάχοι
 » ὑπερμαχοῦσι τῆς ἐλληνικῆς ιδέας, προβαίνον-
 » τες εἰς πᾶσαν θυσίαν ὑπὲρ τοῦ ἐλληνισμοῦ
 » μέχρι καὶ διακυβέσεως τῆς ζωῆς τῶν . . . τῶ
 » ρουμουνικὸν ζήτημα κατέστη ζήτημα κερδο-
 » σκοπίας καὶ ψωμισμοῦ . . . μὴ παραδέχεσθε
 » ὅτι οἱ Βλάχοι ἐπηρεάζονται ἢ ἐκδιάζονται τρο-
 » μοκρατικῶς ὑπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ στοιχείου . . .
 » δὲν μᾶς πολεμοῦν οἱ Ἑλληνες ἀλλ' οἱ Ρουμου-

» νοι (γράφει Κουτσόβλαχοι) . . . ὅχι μόνον δεν
 » μᾶς ἐδέχοντο οἱ Κουτσόβλαχοι ἀλλὰ καὶ μᾶς
 » ἀπέφευγον ὡς λοιμοβλήτους . . . οἱ χωρικοί, οἱ
 » κατ' ἀρχὰς ὑποδεχόμενοι ἡμᾶς, ἄμχ ἐμάνθη-
 » νον τὴν ιδιότητά μας ὡς Ρουμούνων διδασκά-
 » λων, μᾶς ἐξεδίωκον καὶ μᾶς ἀπηρνοῦντο». Διὸ
 καὶ συνεβούλευεν ὁ Λεκάντας τὴν χρῆσιν τοῦ
 δόλου καὶ τῆς ἀπάτης· ὅπως δηλ. διὰ χρηματικῶν
 χορηγημάτων, ἀφιλοκερδῶς, δῆθεν, προσφερομένων
 πρὸς τὰς σχολὰς, ἐπιτευχθῇ, σὺν τῷ χρόνῳ, λεληθο-
 τως, ἢ ἐν τῷ προγράμματί των ἀναγραφῇ καὶ τῆς
 διδασκαλίας τῆς ρουμουνικῆς γλώσσης ὡς ιδιαι-
 τέρου μαθήματος καὶ γένηται τοιοῦτοτρόπως ὑπου-
 λος ἐναρξίς τοῦ ἐκρουμουνισμού. Συνίστα, ὃ ἐστίν,
 ὁ Λεκάντας τὴν μέθοδον τὴν ἀποτυχοῦσαν κατὰ
 Ὁκτώβριον τοῦ 1880· ὅτε ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς
 τῆς Ρουμανίας εἶχεν ἀνακοινῶσαι, ἐπισήμως, εἰς
 τὸ Πατριαρχεῖον, ὅτι αἱ ρουμανικαὶ βουλαὶ εἶχον
 ψηφίσει ἐτήσιον χορηγήμα 60 χιλιάδων φράγκων
 διὰ τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς σχολὰς τοῦ Οἰκου-
 μενικοῦ θρόνου, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως, τετρα-
 μελὴς ἐπιτροπῇ, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ρουμού-
 νου πρεσβευτοῦ, κανονίζῃ τὰ χορηγήματα, τοῦ
 Πατριάρχου ἐμμέσως μόνον ἐποπτεύοντος. (Πρα-
 κτικὰ Μ. Συμβουλίου 3 Ὁκτωβρίου 1880). Ἄλ-
 λως τε δὲ, ἂν ὁ Κουτσόβλαχικὸς πληθυσμὸς, ὁ
 ἀνερχόμενος, κατὰ τοὺς Ρουμούνους, εἰς 600 χι-
 λιάδας ψυχῶν, ἐπιθυμεῖ τὴν ρουμουνικὴν γλῶσ-
 σαν, διατί δὲν ἀποτείνεται, νομοταγῶς καὶ διὰ τῆς
 ἀρμοδίας ὁδοῦ, ἐν τῷ σεβαστῷ ὄγκῳ του τῶν 600,
 500, 400, 300, ἔστω δὲ 200, ἢ καὶ 100 χι-
 λιάδων ὑπογραφῶν πρὸς τὴν ἀνωτάτην αὐτοῦ
 ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, ἀντὶ νὰ παρουσιάζηται,
 αὐτόκλητος καὶ ἀναρμοδίᾳ πληρεξούσιος αὐτῶν,
 Ὁθωμανῶν ὑπηκόων ὄντων, ξένη Κυβέρνησις, ἐπι-
 διώκουσα, διὰ διπλωματικῶν ἐλιγμῶν καὶ πα-
 ρεμβάσεων, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν πόθων, δῆθεν,
 ἐκείνων;

Ἀπέναντι λοιπὸν τῆς αὐτῆς καταστάσεως τῶν
 πραγμάτων, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ ἀρχὴ τοῦ σεβα-
 σμοῦ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἐκάστου λαοῦ κα-
 τακτὰ ὁσημέραι πλείοτερον ἔδαφος, ἦτο ποτὲ δυ-
 νατὸν, ὅπως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης (ὁ φέρων,
 ὡς γνωστὸν, διπλὴν ιδιότητα, τὴν τοῦ Πρωθιε-
 ράρχου τῆς Ὁρθοδόξιας καὶ τὴν τοῦ Ἐθνάρχου

τοῦ ἐν τῇ Ὁθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ἐλληνικοῦ
 ἔθνους, ἣν δευτέραν ιδιότητα ἀνεγνώριτεν αὐτῷ
 ἐπισήμως ὁ Πορθητὴς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Ἀλώ-
 σεως), ἦτο ποτὲ δυνατὸν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρ-
 χης, ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν κουτσόβλαχικὸν πλη-
 θυσμὸν, νὰ βροντοφωνήσῃ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ,
 σκαιῶς, τὰδε·

«Μάτην κόπτεσαι καὶ διαμαρτύρεσαι, ἐπικα-
 λούμενος Θεὸν καὶ ἀνθρώπους, ἐπὶ τῇ ἀδιασπᾶστῳ
 ἐνότητι καὶ ταυτότητί σου μετὰ τῶν ἐλληνοφώ-
 νων ἀδελφῶν σου. μεθ' ὧν αἰσθάνεσαι καὶ θεωρεῖς
 ὅτι ἀποτελεῖς ἐν ἔθνος· μάτην ἐκδηλοῖς ἐντόνως
 τὴν ἀποστροφήν καὶ ἀγανάκτησίν σου κατὰ τῶν
 ξενικῶν ραδιουργιῶν τῶν ἀποσκοποῦσάν νὰ ἐνσπεί-
 ρωσι τὴν διχόνοιαν μετὰξὺ ὁμαιμόνων Βλαχοφώ-
 νων καὶ Ἑλληνοφώνων ἀδελφῶν· μάτην ἐπικαλεῖ-
 σαι τὴν ἀντίληψίν σου πρὸς ἀπαλλαγὴν σου ἀπὸ
 τῶν ἐνοχλήσεων τῶν ξένων τούτων, ὧν τὸ γλωσ-
 σικὸν ἰδίωμα διακηρύττεις ὅλον ἀνόμοιον πρὸς τὸ
 σὸν, τοὺς δὲ σκοποὺς καταχθονίους. Παρὰ πάντα
 ταῦτα, ἐγώ, σὲ ἀποκόπτω, ὡς ξένον καὶ ἀλλότριον,
 ἀπὸ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους καὶ δηλῶ σοι ὅτι, τουν-
 τεῦθεν, θὰ ἀπαρνηθῇς τὴν μητρικὴν σου γλῶσσαν
 καὶ θὰ ἀρχήσῃς νὰ ἐκμανθάνῃς καὶ νὰ χρησιμο-
 ποιῇς, ἐν τε τῷ ναῷ καὶ ἐν τῇ σχολῇ, τὴν ξένην
 καὶ ἄγνωστον σοι ρουμουνικὴν· ὅτι, τουντεῦθεν, θὰ
 ὑπόκεισαι εἰς τὸν ρουμούνον ἀρχιεπίσκοπον, ὃν εἰ-
 δικῶς διὰ σέ, παρὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας, θὰ χειρο-
 τονήσω καὶ ὅστις ἀρχιεπίσκοπος, σὺν τῷ χρόνῳ, θὰ
 γίνῃ δύο, οἱ δύο τρεῖς καὶ οἱ τρεῖς ρουμουνικὴ Ἐ-
 ξαρχία, ἀποσχισθησομένη βιαίως, ἐν πρώτῃ εὐκαι-
 ρίᾳ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἀφοῦ
 τὸ πείραμα τὸ γενόμενον πρὸς ἄμεσον ἐπιτυχίαν
 τοῦ σκοποῦ τούτου διὰ τῆς ἐκμαυλίσεως τοῦ Ἑλ-
 ληνος Μητροπολίτου, πρώην Μεσημβρίας κ. Ἀν-
 θίμου κατὰ τὸ 1895 καὶ ἡ ἐγκατάστασις ρουμου-
 νικοῦ παρεκκλησίου ἐν Γαλατᾷ ὅπερ θὰ ἐχρησί-
 μευε μετὰ τοῦ Ἀνθίμου ὡς πυρὴν τῆς μελλού-
 σης ρουμουνικῆς Ἐξαρχίας καθὼς καὶ αἱ ἀπόπειραι
 πρὸς ἄγρην ἐτέρου ἐπισκόπου ἐπ' ἐσχάτων τελευ-
 ταίως δὲν ἐτελεσφόρησαν· καὶ, τέλος ὅτι, τουντεῦ-
 θεν, θὰ ἐξαρτᾶσαι ἀπὸ τὰ νεύματα τῶν ἐκεῖθεν
 τοῦ Ἰστροῦ νεοφανῶν ἀδελφῶν σου, κανονίζων πει-
 θηνίως πρὸς τὰς ἐκεῖθεν διαταγὰς τοὺς λόγους καὶ
 τὰς πράξεις σου.

Ἰδοὺ οἱ εὐσεβεῖς πόθοι καὶ αἱ παρὰ τοῦ Οἰκουμένου. Πατριαρχεῖου ἀξιώσεις τῶν Ρουμούνων, μὴ δισταζόντων νὰ ἀποταθῶσιν, ἐπὶ τῇ ἀρνήσει τούτου, κατὰ προφανῆ σύγχυσιν τῶν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν τοῦ Καίσαρος πρὸς τὸν δεύτερον, ἀναγνωρίζοντες αὐτῷ τὸ δικαίωμα τῆς ἀναμίξεως εἰς τὰ τῆς χειροτονίας ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν καὶ εἰς τὰ τῆς διακανονίσεως τῆς θείας λατρείας καὶ τῆς λειτουργικῆς γλώσσης· ἅτινα πάντα ὁ Πορθητὴς ἀνεγνώρισεν, ἐπισήμως, ὡς δικαιώματα ἀναφαίρετα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἅπαντες δὲ οἱ κλεινοὶ ἐκείνου διάδοχοι μετ' ἄκρας εὐλαβείας ἀείποτε διετήρησαν καὶ περιεφρούρησαν;

Ἄλλ' εἶναι ποτὲ δυνατόν, ἐρωτῶμεν πάντα μὴ κηρύξαντα πλήρες διαζύγιον πρὸς τὴν λογικὴν, εἶναι ποτὲ δυνατόν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον νὰ ἐνδώσῃ εἰς τὰς τοιαύτας ἀξιώσεις καὶ βλέψεις τῶν Ρουμούνων;

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΗ ΔΙΑΣΠΟΡΑ

ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΠΑΡΟΙΚΙΩΝ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ*

Πάντες οἱ μελετήσαντες τοὺς θείους κανόνες γινώσκουσιν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς οἱ πρώτιστοι θρόνοι τῶν ὀρθοδόξων τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησιῶν ἐν τε τῇ Δύτει καὶ τῇ Ἀνατολῇ εἶχον μὲν ὀρισμένους ὑπὸ τῶν ἁγίων Συνόδων ἐκκλησιαστικὰς περιφερείας καὶ δικαιοδοσίας ἦσαν δ' ἐλεύθεροι, ὡς εἶναι καὶ σήμερον, νὰ ἐπεκτείνωσι τὰ ὅρια τῆς πατριαρχικῆς αὐτῶν περιφερείας καὶ δικαιοδοσίας, ἐπομένως καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῶν ἐξουσίας, διαδίδοντες τὸν χριστιανισμόν καὶ θεμελιούντες γειτνιαζούσας ἐκκλησίας, αἵτινες ὑπέκειντο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν. Οὕτως ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς θρόνος τῆς Ρώμης ἐπέξετείνετο ἐφ' ὅλης τῆς Ἰταλίας καὶ ἠδύνετο νὰ ἐπεκταθῇ εἰς τὰς δυτικὰς χώρας· ὁ θρόνος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπέξετείνετο καθ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον, τὴν Λιβύην καὶ τὴν Πεντάπολιν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Κυρήνην, τὴν Ἀβυσσινίαν καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν· ὁ θρόνος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων εἶχε καὶ δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ μέχρι τῶν ὁρίων τοῦ Ἀντιοχικοῦ θρόνου πρὸς βορρᾶν καὶ καθ' ὅλην τὴν Ἀραβίαν· ὁ θρόνος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀντιοχείας ἐπέξετείνετο καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν Με-

σοποταμίαν ἢ τὴν Ἀνατολὴν μέχρι τοῦ Περσικοῦ κόλπου, εἰς τὴν Περσίαν καὶ εἰς τὰς γειτνιαζούσας βαρβαρικὰς χώρας· τέλος ὁ θρόνος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἦτο ἐπίσης ἐλεύθερος καὶ εἶναι ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πρὸς δὲ καὶ διατάσσεται ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ κανόνος, οὐχὶ νὰ ἐπιπηδᾷ εἰς ὑπερόριον καὶ ξένην ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν καὶ δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν ἥτοι τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ χειροτονεῖν ἐπισκόπους ἐν πάσαις ταῖς τότε βαρβαρικαῖς χώραις τῆς μέσης καὶ βορείου Εὐρώπης μέχρι τῶν ὁρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιφερείας καὶ δικαιοδοσίας τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ρώμης. Ὡστε ἀπὸ τοῦ πέμπτου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος ὁ ἁγιώτατος καὶ ἀποστολικὸς θρόνος Κωνσταντινουπόλεως ἐκέκτητο ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐτοῦ δικαιοδοσίᾳ τὸν Πόντον, τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τὴν Θράκην, καὶ τὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἠπειρὸν καὶ τὸ Ἰλλυρικόν μέχρι τοῦ Δαρδανίου, εἶχε δὲ τὴν ἱεραρχικὴν ἐξουσίαν νὰ χειροτονῇ τοὺς ἐν ταῖς χώραις ταύταις μητροπολίτας· Ἐπόμενος δὲ τῷ κανόνι, ἐχειροτονεῖ ἐπισκόπους καὶ πέραν τοῦ Πόντου εἰς τὴν Κολχίδαν, εἰς τοὺς Χαζάρους καὶ εἰς τὴν Ἰβηρίαν, εἰς τὴν Μοισίαν καὶ τὴν Σκυθίαν, εἰς τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὴν Σερβίαν, εἰς τὴν Δακλίαν πέραν τοῦ Δουνάβειος καὶ εἰς τὰς ἀπεράντους ρωσικὰς χώρας. Ἀφοῦ δὲ ὁ χριστιανισμὸς διεδόθη καθ' ὅλας τὰς σλαβικὰς χώρας ὑπὸ τῶν δύο ἁγίων ἐλλήνων ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἐνάτου αἰῶνος, ἀποσταλέντων ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, οὐ μόνον πασῶν τῶν ἀνωτέρω χωρῶν οἱ ἐπίσκοποι ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς Ρωσίας μητροπολίται ἐχειροτονοῦντο ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου μέχρι τοῦ 1589 μ. Χ., ὁπότε ὁ πατριάρχης τῆς βασιλευούσης Ἱερουσάλης ὁ Β', ἀπελθὼν εἰς Μόσχαν, ἐγκαθίδρυσεν ἐν αὐτῇ πατριάρχην Ρωσίας. Ἀλλὰ καὶ μέχρι τοῦ 1660 μ. Χ. ὁ πατριάρχης Ρωσίας ἐπὶ σημεῖω σεβασμοῦ ἐζητεῖτο τὴν ἐπικύρωσιν αὐτοῦ παρὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1721 μ. Χ. Πέτρος ὁ Μέγας κατὰργήσας τὸ πατριαρχεῖον τῆς Ρωσίας, τροποποιήσας τὸ διοικητικὸν τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας σύστημα, συνέστησε τῇ συγκαταθέσει καὶ ἐυλογίᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου Σύνοδον διοικοῦσαν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσίας, ἥτις ἔκτοτε ἀνεκνήρυχθη Ἐκκλησία αὐτοκέφαλος καὶ ἀνεξάρτητος (Συντ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Ε' σελ. 160—163).

* συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 41—46.

Ἐκ τῶν προειρημένων τούτων πραγματικῶν καὶ ἱστορικῶν γεγονότων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐνεργειῶν τοῦ θρόνου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ταῖς προλεχθεῖσαις σλαβικαῖς, καὶ ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἀπομεμακρυσμέναις χώραις, συμπερινομεν καὶ φρονούμεν μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι περιφανῶς καὶ λαμπρότατα ἀποδεικνύονται αἱ ἐπόμεναι ἀναμφισβήτητοι ἀλήθειαι. Καὶ πρώτη μὲν, ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς τετάρτης ἁγίας οἰκουμένης Συνόδου διὰ τοῦ 28ου ἱεροῦ αὐτῆς κανόνος ἀπονεμόμενον τῷ ἀποστολικῷ καὶ ἁγιωτάτῳ θρόνῳ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως κανονικὸν δικαίωμα περὶ τῆς πατριαρχικῆς αὐτοῦ δικαιοδοσίας καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ χειροτονεῖν ἐπισκόπους ἐξῶ καὶ πέραν τῶν ὁρίων ὅλων τῶν ἄλλων μητροπόλεων καὶ ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὄντως κανονικὸν καὶ ἀναμφισβήτητον καὶ ἀπόδειξις τούτου τρανὴ, ὅτι οὐδέποτε οὐδεμία ἄλλη ἁγία τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησία ἐπερέποτε καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας ἀντίρρησιν τινι. Δευτέρα δέ, ὅτι ὁ ἁγιώτατος τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως θρόνος ἐξήσκει καὶ ἐφήρμοζε τὸ κανονικὸν δικαίωμα τῆς ἱεραρχικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας τοῦ χειροτονεῖν ἐπισκόπους καὶ διοικεῖν πάσας ἀνεξαίρετως τὰς θεμελιουμένας Ἐκκλησίας ἐν ταύταις ταῖς βαρβαρικαῖς λεγομέναις χώραις ἀπὸ μὲν τοῦ Δ' αἰῶνος τὰς ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς τοῦ Πόντου καὶ τῆς Ἀσίας, ἀπὸ δὲ τοῦ Θ' καὶ ἐφεξῆς τὰς ἐν ταῖς βορείαις σλαβικαῖς καὶ ρωσικαῖς μέχρι τοῦ 10' αἰῶνος. Καὶ τρίτη ἀλήθεια ἀπορρέουσα ἐκ τῶν δύο προηγουμένων εἶναι ὅτι, μετὰ τὴν αἵρεσιν καὶ τὸ σχίσμα τῆς ρωμαϊκῆς παπικῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς, καὶ μετὰ τὸν ἀπὸ τῆς πρώτης χωρισμὸν τῆς πολυκεφάλου αἰρετικῆς ὕδρας τοῦ προτεσταντισμοῦ, ὁ ἀποστολικὸς θρόνος τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως διατελεῖ ἐλεύθερος, καὶ στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτοῦ δικαιώματος καὶ τῆς ἀδιαφιλονεικῆτου ἐκκλησιαστικῆς πράξεως τοσούτων αἰώνων, δικαιοῦται «ἔχειν τὴν ἐξουσίαν», τουτέστι νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν πατριαρχικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν καὶ εἰς πάσας τὰς χώρας, ἐν αἷς δὲν ὑφίσταται κανονικῶς ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία καὶ ἐξουσία ἄλλης ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Οὕτως ὁ πατριαρχικὸς τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως θρόνος, ὡς καὶ πάντες οἱ ἄλλοι, οὐδεμίαν μὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν καὶ δικαιοδοσίαν καθ' ὅλον τὸ βασίλειον τῆς Οὐγγαρίας καὶ Σλαβωνίας, διότι ὑφίστανται ἐκεῖ Ἐκκλησίαι ἀνεξάρτητοι ἢ τοῦ Καρλοβιτσίου, ὡς ἢ τῆς Τρανσυλβανίας, κτλ. οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐξουσίαν ἐν ταῖς χώραις τῆς Μέσης Ἀ-

σίας. διότι αὗται εἶναι χώραι βαρβαρικαὶ γειτνιάζουσαι εἰς τὰς πολιτικὰς διοικήσεις τοῦ [Ρωσικοῦ κράτους· ἀλλ' οὔτε ἐν Ἰαπωνίᾳ, ἐν ἣ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρωσσίας πρὸ χρόνων διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτῆς ἀποστολῶν ἐθεμελίωσεν Ἐκκλησίαν καὶ ἔχει πλεονας τῶν εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων ἱαπώνων. Ἐχει ὁμοῦς ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως δι' ἀναμφιλέκτου κανονικοῦ καὶ πρακτικοῦ δικαιώματος πατριαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ δικαιοδοσίαν εἰς πάντα τὰ κράτη τῆς μέσης καὶ δυτικῆς Εὐρώπης, ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν τῇ βορείᾳ καὶ νοτίᾳ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν Αὐστραλίᾳ. Ἐχει πανταχοῦ, ἐξῶ τῶν ὁρίων τῶν ὑποδειχθεισῶν ἀνωτέρω ἐκκλησιαστικῶν περιφερειῶν καὶ δικαιοδοσιῶν. Ἐν Ἀφρικῇ λ. χ. καὶ ἐν Τύνιδι, ἐν Μάλτᾳ, ἐν τῇ Εὐβοίᾳ καὶ ἐν Δ' μπουτί, ἐν Ἀβυσσινίᾳ καὶ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Καλῆς Ἑλπίδος οὐδεμίαν ἔχει ἐξουσίαν ὡς χώραις ὑπαγομέναις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ καὶ δικαιοδοσίᾳ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἀλεξανδρείας.

Ἐν τούτοις ἡ ἁγιωτάτη αὕτη μήτηρ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπομένη τῷ 13' ἱερῷ κανόνι τῆς τετάρτης ἁγίας οἰκουμένης Συνόδου, τῷ διαγορεύοντι «εἰ δέ τις ἐκ βασιλικῆς ἐξουσίας ἐκκινήσθῃ πόλις, ἢ αὐθις κκινισθ. ἢ, τοῖς πολιτικοῖς καὶ δημοσίοις τύποις καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν παροικιῶν ἢ τάξιν ἀκολουθεῖτω» (Συντ. Πάλλη Ποτλῆ, τομ. Β' σελ. 258, 259), καὶ χρωμένη τῷ κανονικῷ δικαίωmati καὶ τῇ ἐκκλησιαστικῇ αὐτῆς φροντίδι καὶ εὐλογίᾳ, μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν χώρας τινὸς εἰς βασίλειον, ἥτοι κράτος αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον, ἀναδεικνύει ἐπὶ τῇ προσηκούσῃ αἰτήσῃ τῆς τοῦ κράτους κυβερνήσεως, τοῦ τε κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, τὴν ἐν τῇ περιφερείᾳ τούτου ἢ κάλλιον εἰπεῖν τὴν ἐν τῇ πατριαρχικῇ περιφερείᾳ καὶ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τέως ἐμπεριλαμβανομένην ἁγίαν καὶ ὀρθόδοξον τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν αὐτοκέφαλον, αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας, συνδεομένην ὁμοῦς μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς τηρήσεως τῶν αὐτῶν θείων δογμάτων, διὰ τῆς αὐτῆς ὀρθοδόξου εἰς Χριστὸν πίστεως, διὰ τοῦ στενοῦ συνδέσμου τῆς αὐτῆς ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ ἐνότητος. Πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ τοιούτου ἐπιφέρομεν τὰ ἑξῆς. Γινώσκουμεν ἱστορικῶς ὅτι τῇ αἰτήσῃ τῶν μεγάλων δουκῶν τῆς Ρωσσίας, ἡ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέδειξε κατὰ πρῶτον τὸν μητροπολίτην Κιέβου μητροπολίτην Ρωσσίας, ἔπειτα, τῇ αἰτήσῃ τοῦ βασιλέως Θεοδώρου Ἰωάννοβιτς καὶ συμπαντος τοῦ ρωσικοῦ κλήρου, ἀνέδειξε τὸν μητροπο-

λίτην Μόσχας πατριάρχην πάσης Ρωσσίας, καὶ τέ-
λος, τῇ αἰτήσῃ μὲν καὶ παρακλήσῃ τοῦ αὐτοκράτο-
ρος Πέτρου τοῦ Μεγάλου, τῇ φροντίδι δὲ καὶ εὐλογίᾳ
καὶ τῷ κανονικῷ δικαίωματι αὐτῆς, ἀντὶ τοῦ πατριάρ-
χου ἀνέδειξε τὴν ἀγίαν **Σύνοδον, διοικοῦσαν**
τὴν ἐν ἀπάσῃ τῇ Ρωσίᾳ ἀγίαν καὶ ὀρθόδοξον τοῦ
Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Οὕτως ἡ αὐτὴ μήτηρ Ἐκκλησία
ἀνέδειξε κανονικῶς τὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ βασιλείου
τῆς Ἑλλάδος ἐμπεριλαμβανομένην ἀγίαν τοῦ Θεοῦ
Ἐκκλησίαν, τῇ αἰτήσῃ καὶ παρακλήσῃ τῆς ἐλληνι-
κῆς κυβερνήσεως, τοῦτε κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ, καὶ τῇ
πατριαρχικῇ συναίνεσιν καὶ εὐλογίᾳ, αὐτοκέφαλον αὐ-
τόνομον καὶ ἀνεξάρτητον διοικητικῶς πάσης ἄλλης
ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας (Σύντ. Ῥάλλη Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ.
127—185). Ὁμοίω δὲ τῷ τρόπῳ ἐσχάτως καὶ τῷ
αὐτῷ κανονικῷ δικαίωματι χρωμένη, ἀνεγνώρισε καὶ
ἀνέδειξε ὡσαύτως τὰς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας,
τὰς ἐμπεριλαμβανομένας ἐν τοῖς βασιλείοις τῆς Σερ-
βίας καὶ Ρουμανίας αὐτοκεφάλους αὐτονόμους, καὶ διοι-
κητικῶς ἀνεξάρτητους πάσης ἄλλης ὀρθοδόξου Ἐκκλη-
σίας. Μόνοι οἱ βούλγαροι, ἀφηνιάσαντες, ἐξήρσαν ἐκυ-
τοῦς τοῦ γενικοῦ τούτου ἐκκλησιαστικοῦ κανόνος.
Διότι ἀντὶ νὰ μελετήσωσι καὶ νὰ σπουδάσωσι τὴν ἱ-
στορίαν καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον, περιφρονή-
σαντες ἰδίᾳ τὴν διδασκαλικωτάτην ἱστορίαν τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ρωσσίας, καὶ τὰς φιλοστόργους πατρι-
νέσεις τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐγκολπω-
θέντες δὲ, ὡς ἐκ τοῦ σύγγγους γινώσκοντες, τὸν ἐκ-
κλησιαστικὸν «Ἀντίτομον» Θεοκλήτου τοῦ Φαρμακίδου
ὡς πολῦτιμον θησαυρὸν ἐπανεστῆσαν ἀντικανονικῶς
ἐναντίον τῆς ἐκθρεψῆσθαι καὶ προστατευθῆσθαι αὐτοῦς
Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐπαναστατή-
σαντες δὲ, ἀπέσχισαν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ὀλομελείας
τῶν ἀγίων καὶ ὀρθοδόξων τοῦ Χριστοῦ, Ἐκκλησιῶν,
μεταχειριζόμενοι ἔτι καὶ νῦν τὴν ἀγιωτάτην τοῦ Χρι-
στοῦ θρησκείαν ὡς δούλην εὐτελεῖ ἐγκοσμίω πλῶν,
καὶ ὡς γέφυραν πρὸς ἐπίτευξιν πολιτικῶν καὶ ἐθνο-
φυλετικῶν σκοπῶν, διὸ καὶ περιέπεσαν εἰς τὸν **φυ-**
λετισμὸν ὃν καὶ τινες ἄλλοι, δυστυχῶς, πάσῃ μη-
χανῇ ἐπιδιώκουσι, πνεύματος κοσμικοῦ καὶ ματαιό-
φρονος ἐμφορούμενοι.

Ἀντικεφαλαιοῦντες τὰ προειρημένα συμπερινομεν
ἐκφράζοντες τὴν ταπεινὴν καὶ προσωπικὴν ἡμῶν γνώ-
μεν, τὴν σύμφωνον ἄλλως πρὸς τοὺς θεῖους καὶ ἱεροὺς
κανόνες, ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία τοῦ πα-
τριαρχικοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας δύναται νὰ ἐπε-
κταθῇ κανονικῶς ἕνα πᾶσιν τὴν Ἀφρικήν, ἢ τοῦ τῶν
Ἱεροσολύμων καθ' ὅλην τὴν Ἀραβίαν, ἢ τοῦ τῆς Ἀν-

τιοχείας καθ' ὅλην τὴν Μεσοποταμίαν καὶ τὴν Περ-
σίαν, ἢ τοῦ Καρλοβιτσίου καὶ ἢ τοῦ Τρανσυλβανίας
καθ' ὅλην τὴν Οὐγγαρίαν. Ἐκ δὲ τῶν αὐτοκεφάλων
καὶ αὐτονόμων Ἐκκλησιῶν μόνῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς
Ρωσσίας ἔχει ὅρια ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας ἀπε-
ριόριστα πρὸς ἀνατολὰς καθ' ὅλην τὴν κεντρικὴν Ἀ-
σίαν, ἐν ᾗ ἡ ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία τῶν λοιπῶν
τριῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ἐνεκα τῆς πολιτικῆς
θέσεως αὐτῶν, εἶνε περιορισμένη ἐντὸς τῆς περιφερείας
ἐκάστου βασιλείου· οἷον ἡ τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκ-
κλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐντὸς τοῦ βασιλείου, ἢ τῶν
ἱερῶν Συνόδων τῶν Ἐκκλησιῶν Σεργίας καὶ Ρουμα-
νίας ἐντὸς τοῦ Σεργικοῦ καὶ Ρουμανικοῦ βασιλείου,
καθότι ἔξω καὶ πέραν τῶν ὁρίων τῶν τελευταίων τριῶν
βασιλείων οὐδεμία τῶν τριῶν ἱερῶν Συνόδων δύναται
νὰ ἔχῃ κανονικῶς ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν. Μὴ
ἔχουσα δὲ ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν, δὲν δύνα-
ται κανονικῶς νὰ ἔχῃ καὶ ἐξουσίαν ἐνεργείας πρὸς
διοίκησιν ἢ πρὸς χειροτονίαν ἐπισκόπου καὶ πρεσβυ-
τέρου, ἢ πρὸς διορισμὸν καὶ ἀποστολὴν πρεσβυτέ-
ρου πρὸς τέλεσιν ἱεραικῶν πράξεων, διότι τότε ἐ-
νεργεῖται ὑπὸ τῆς αὐτοκεφάλου ἐκείνης Ἐκκλησίας
ἐπέμβασις εἰς ξένην ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν
τοῦ ἀγιωτάτου θρόνου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινου-
πόλεως, ὡς προελέχθη. Ἐὰν οὖν ἐξικρίσωμεν τὰς ἐν-
ταῖς πρωτεύουσας τῶν διαφόρων κρατῶν ὑφισταμέ-
νας κανονικῶς καὶ κτητορικῶς δικαίωματι ὀρθοδόξους
ἐκκλησίας τῶν Πρεσβειῶν ἐκάστου ἔθνους, πᾶσαι
αἱ λοιπαὶ ὀρθόδοξοι παροικίαι καὶ ἐκκλησίαι ἐνυ-
πάρχουσι, κατὰ κανόνα, ἐν τῇ πατριαρχικῇ δικαιο-
δοσίᾳ τοῦ ἀγιωτάτου καὶ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς
Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, εἴτε ἐλληνικαὶ εἰσιν
αὗται, εἴτε ρωσικαὶ, εἴτε σεργικαὶ, εἴτε ρουμανι-
καί. Ἡ γνώμη αὕτη καθίσταται ἔτι μᾶλλον πρυφα-
νὴς, αἱ ὀρθόδοξοι αὗται παροικίαι καὶ ἐκκλησίαι, αἱ
ἐν τῇ διασπορᾷ, ἀνήκουσιν ἐν τῇ πατριαρχικῇ δι-
καιοδοσίᾳ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, καθόσον
οὔτε κανὼν τις ἐπιτρέπει τὴν ὑπερόριον ταύτην ὑπέρ-
βασιν καὶ ἐπιπήδησιν Ἐκκλησίας τινός, ἀλλ' οὐδὲ
λέξις ὑπάρχει ἢ λέγεται περὶ τούτου ἐν τοῖς ἐκ-
κλησιαστικοῖς κατὰστατικοῖς, τοῖς διέπουσι τὰς ἀνω-
τέρω τέσσαρας ὀρθοδόξους καὶ αὐτοκεφάλους Ἐκκλη-
σίας, ἢ τοῖς τῆς Ρωσσίας, τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρουμα-
νίας καὶ τῆς Σεργίας.

Μελετώντες τὸ ζήτημα κατὰ τοὺς θεῖους κανόνες καὶ
τὴν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν, ἐξάγομεν, ὅτι ἕκαστος
ἐπίσκοπος ἢ μητροπολίτης ἐκκλησίας τινός ἔχει τὴν
ἰδίαν ἐπισκοπικὴν ἢ μητροπολιτικὴν περιφέρειαν καὶ

δικαιοδοσίαν, εἰς ἣν, ὡς ἐρρέθη, καὶ χειροτονούμενος ὀνομάζεται ἐπίσκοπος ἢ μητροπολίτης τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐπισκοπῆς ἢ μητροπόλεως, καὶ ἐντὸς τῆς ὁποίας καὶ μόνος δικαιούται κανονικῶς νὰ ἐξασκῇ τὴν διοίκησιν καὶ νὰ ἐνεργῇ τὰ καθήκοντα τῆς ἐπισκοπικῆς ἢ μητροπολιτικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας· ἐπομένως πᾶσα ἐξάσκησης καὶ ἐνέργειας τῆς ἐξουσίας αὐτῶν ἔξω καὶ πέραν τῆς ἐπισκοπικῆς καὶ μητροπολιτικῆς αὐτῶν δικαιοδοσίας κανονικῶς ἀπαγορεύεται. Ὁ κανὼν οὗτος, ἐκ τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων ἀπορρέων, ἐφαρμόζεται γενικῶς διὰ πάντας ἐπίσκοπον καὶ μητροπολίτην τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, διὰ πᾶσαν διοικοῦσαν Σύνοδον καὶ πατριάρχην, ἐξαίρουμένου μόνου τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, οὗτινος ἡ δικαιοδοσία καὶ ἐξουσία, ὡς ἐλέχθη, **ἐπεκτείνεται μὲν πανταχοῦ, ἀλλ' ἔξω καὶ πέραν τῶν κανονικῶν ὁρίων πάσης ἄλλης ἀνεξαρτήτου πατριαρχικῆς ἢ συνοδικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.** Ὅταν δ' ἀπεναντίας τὰ ὅρια ὀρθοδόξου τινὸς κράτους ἢ μὴ ἐκταθῶσι γειτονικῶς, τότε φυσικῶς καὶ κανονικῶς τῷ λόγῳ αἱ ὑπάρχουσαι ἢ συνιστώμεναι ἐπίσκοποι ἐν τῇ νέᾳ χώρᾳ ἀποτελοῦσι μέρος ἥτοι συνενοῦνται μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἐπεκταθέντος κράτους. Οὕτω, προστεθείσης πολιτικῶς τῆς Ἑπτανήσου καὶ τῆς Θεσσαλίας εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ἑλλάδος, αἱ ἐπίσκοποι καὶ αἱ μητροπόλεις τῆς Ἑπτανήσου καὶ τῆς Θεσσαλίας, καίπερ ἀνήκουσαι τῇ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ οἰκουμένου τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου, οὐχ ἦτον συνεισληθὲν κανονικῶς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἄν δ' ἐν τῇ αὐτῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ βασιλείου ἢ κράτους τινὸς εὐρίσκωνται ὀρθόδοξοι διαφόρου φυλῆς, γλώσσης ἢ διαφόρου ἐθνικότητος, πάντες οὗτοι ὀφείλουσι κατὰ κανόνα νὰ ὑποταχθῶσιν ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τοῦ κράτους ἐκείνου. Οὕτως, Ἕλληνες τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας, ρουμάνοι τῆς ἐν Ρουμανίᾳ Ἐκκλησίας καὶ καθεξῆς κατοικοῦντες ἐν Ρωσίᾳ, εἶναι μὲν ὑπηκοῦτος ἑλληνικῆς ἢ ρουμανικῆς, ὑπάγονται ὁμως κανονικῶς εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας. Οὕτως, ἂν ἐν Γαλίᾳ ὑπῆρχεν ὀρθόδοξος Ἐκκλησία αὐτοκέφαλος, ἢ ἐν Μασσαλίᾳ ἑλληνικὴ παροικία καὶ ἐκκλησία καὶ ἐγὼ ὁ ἱερεὺς τῆς ἑλληνικῆς παροικίας ὀφείλομεν νὰ ὑπαγώμεθα ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὀρθοδόξου ἐπισκόπου Μασσαλίας. Τοῦτο ἀποδεικνύει τῆς ὁδοῦ, ὅτι ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ οἰκισθέντες ὑπηκοῦτος καὶ ἂν ᾧσι, μεταβαίνοντες ἐκ τῆς ὀρθοδόξου αὐτῶν

Ἐκκλησίας καὶ διαμένοντες ἢ κατοικοῦντες ἐν ἄλλῃ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ (ἢ δικαιοδοσίᾳ, τηροῦσι μὲν βεβαίως τὴν ὑπηκοότητα τοῦ ἔθνους αὐτῶν, ὑπάγονται ὁμως κανονικῶς ὑπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τῆς ὁποίας διαμένουσι.

Καὶ δὴ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι, Ἕλληνες, ρῶσσοι, ἄραβες ἢ ἄλλου τινὸς ἔθνους, οἱ μεταβαίνοντες καὶ κατοικοῦντες ἐν τῇ κανονικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου, οὐ μόνον ἐν Τουρκίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἐν Γαλίᾳ, καὶ ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Βελγίῳ, καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ, καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν τῇ βορείῳ καὶ νοτίῳ Ἀμερικῇ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Αὐστραλίᾳ (πᾶσιν οὖσι κράτεσι καὶ βασιλείαις ἑτεροδόξοις, ἅφου δὲν ὑφίσταται ἐν αὐτοῖς ὀρθόδοξος αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία) πάντες οὗτοι φρονῶ ταπεινῶς, ὅτι ὀφείλουσι κατὰ κανόνα νὰ ὑποκείνται καὶ νὰ ἀναγνωρίζωσι, καὶ δὴ καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν νὰ μνημονεύωσιν ἐν ταῖς θείαις αὐτῶν λειτουργίαις καὶ τελεταῖς, ὡς ἀνωτέρω ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν ἀρχὴν, τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ καιρὸς οἰκουμένου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Δὲν ἐπιτρέπεται δὲ τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς νὰ προτιμῶσι ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν πατριαρχικὴν ἢ αὐτοκέφαλον Ἐκκλησίαν κατ' ἰδίαν βούλησιν καὶ δι' ἰδίους λόγους, καὶ παρ' αὐτῆς νὰ ζητῶσιν ἐκκλησιαστικὸν προϊστάμενον ἢ ἐφημέριον, καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐτῷ νὰ ἀναγνωρίῃ καὶ νὰ μνημονεύῃ τὴν τὰδε ἱερὰν Σύνοδον ἢ τὸν τὰδε πατριάρχην, καὶ οὕτω παρ' αὐτῶν μὲν τῶν πιστῶν νὰ προξενῇται ἀταξία καὶ σύγχυσις καὶ ἀνατροπὴ τῆς καθεστηκυίας ἀποστολικῆς καὶ συνοδικῆς τάξεως καὶ εὐταξίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, μετὰ δὲ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν προστριβαί, διαφιλονικίαι καὶ ἔριδες. Φρονοῦμεν λοιπὸν ταπεινῶς, ὅτι ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, οὐχὶ ὡς οἰκουμενικὸς κυριολεκτικῶς, διότι ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος φέρει τὸν τίτλον τοῦτον **τιμητικῶς**, ἀλλ' ὡς πατριάρχης τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἔχει κανονικῶς τὸ δικαίωμα καὶ τὸ ὑψηλὸν καθήκον νὰ ὑποδείξῃ ἀδελφικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς εἰς τὰς ἐνδιαφερομένας ἐν τῷ ζητήματι ὀρθόδοξους Ἐκκλησίας, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅτι αὕτη ἤθελε πράττει κατὰ κανόνα, ἂν τοὺς ἀπευθυνόμενους πρὸς αὐτὴν ὀρθόδοξους Ἕλληνας, ὑπηκόους ἢ μὴ, καὶ ζητοῦντας παρ' αὐτῆς ἱερεῖς εἰς τὰς ἐν τῇ διασπορᾷ παροικίας καὶ ἐκκλησίας, θὰ παρέπεμπε πρὸς τὴν Α. Θ. Πανηγυρίτητα, τὸν οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην, ὅστις ἐστὶν ὁ μόνος κανονικῶς ἀρμόδιος νὰ συνιστᾷ καὶ νὰ

ἀποστέλλῃ διὰ κανονικῶν συστατικῶν γραμμῶν τοὺς ἐγκλησιάζοντας ἱερεῖς εἰς τὰς διαφόρους ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξους παροικίας καὶ Ἐκκλησίας. Ἄλλως τε δὲ, παρίσταται θέαμα καὶ πᾶν λυπηρὸν καὶ κατὰ κρίσεως καὶ περιφρονήσεως ἄξιον, πρῶτον μὲν εἰς τὰ ὅμματα τῶν ξένων ἐθνῶν, ἵνα φανώμεθα ὑπὸ ἐθνικὴν ἔποψιν διηρημένοι, καὶ ἐξασκούμενοι, κατὰ τὴν οἰκὸν συνήθειαν, τὸν ὀλέθριον κομματισμὸν, ὅστις φέρει ἡμῶς εἰς προφανή καταστροφὴν καὶ ἔπειτα ἐνώπιον τῶν ἑτεροδόξων, τῶν τηρούντων ἐν τῇ κανονικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ, λατίνων τε καὶ ἀγγλικανῶν ἐπισκόπων, ὅταν ἀκούωσιν, ὅτι ὁ μὲν ἱερεὺς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μάντζεστερ λ. χ. ὑπόκειται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κατὰ βούλησιν τῶν χριστιανῶν, ὁ δὲ τῆς Λιβερπούλ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκεῖνος μὲν μνημονεύει τοῦ ὀνόματος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, οὗτος δὲ τοῦ ὀνόματος τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος. Τὸ δὲ χεῖριστον καὶ λυπηρότερον ἐστίν, ὅταν οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς παροικίας, τῆς Μεμβούρνης ἐν Αὐστραλίᾳ, ἄλλοι μὲν προτιμῶσι νὰ ὑπάγωνται εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἱεροσολύμων καὶ νὰ μνημονεύωσι τὸν πατριάρχην τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, ἄλλοι δὲ εἰς τὴν ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, καὶ νὰ μνημονεύωσι τὴν ἱερὰν Σύνοδον. Αἱ τοιαῦται παρὰ κανόνας ἀτάξιαι καὶ ἀκατασταταὶ ἀνάγκη νὰ παύσωσι καὶ νὰ κανονισθῇ τὸ ζήτημα πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ τὴν ἀρχαίαν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ. «Οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ Θεὸς ἀλλ' εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις τῶν ἀγίων . . . διὸ πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω», διδάσκει ὁ οὐρανοδόχων Παῦλος (Α', Κορινθ. ιδ' 33, 40).

Φρονούμεν λοιπὸν, ὅτι εἶναι ἤδη καιρὸς, ἐνεκα τῆς ὁσημέρῃ ἐπαυξήσεως τῶν ὀρθοδόξων παροικιῶν καὶ Ἐκκλησιῶν ἐν τῇ διασπορᾷ, καὶ ἐνεκα τῶν ἀρξαιμένων ἤδη λυπηρῶν προστριβῶν καὶ διαφιλονεικιῶν, νὰ κατανοηθῇ καλῶς ὑπὸ τῶν ἀγιωτάτων πατριαρχικῶν καὶ αυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἡ ἔξω τῆς κανονικῆς περιφερείας καὶ δικαιοδοσίας αὐτῶν, καὶ τῶν ἐκτενεστέρων ὁρίων, ὡς προὑπεδείχμεν, ἄπερ, ὡς γειτνιάζοντα, δύνανται φυσικῶς νὰ ὑπαρχθῶσιν αὐταῖς, κειμένη διασπορά ἐν τοῖς διαφόροις ἔθνεσι δὲν εἶναι ἀγρύς ἀφρακτος καὶ ἔρημος, ἡ στάδιον ἐκκλησιαστικῆς ἢ ἐθνικῆς φιλοτιμίας καὶ ἀντιζηλίας, ἀλλ' ὅτι πᾶσα αὕτη ἡ λεγομένη διασπορά εἶναι καθωρισμένη κανονικῶς καὶ ἐμπράκτως ὡς ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία

τοῦ οἰκουμενικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου. Ἐνεκα τούτου, οὐδεὶς ἕτερος, πλὴν αὐτοῦ, δύναται κατὰ κανόνα ἐκκλησιαστικὸν νὰ ἐξασκῇ ἀτιμωρητῇ ἐκκλησιαστικὴν ἐξουσίαν, ἢ νὰ ἐνεργῇ καὶ νὰ καθιστᾷ ἐπισκόπους ἢ πρεσβυτέρους, ἢ νὰ ἐπιβάλλῃ τοῖς ἐν τῇ διασπορᾷ πρεσβυτέροις νὰ μνημονεύωσι τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν ταῖς θείαις λειτουργίαις καὶ ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς, προξενῶν οὕτως ἀναισθησίαν τῆς προτεθεσπισμένης καὶ προσηκούσης τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ κανονικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ εὐταξίας. Ἐν τῇ διασπορᾷ ταύτῃ, τούτεστιν ἐν τοῖς ἀπανταχοῦ τῆς γῆς κατοικοῦσιν ἔθνεσιν, ἐπικρατοῦσιν οἱ χριστιανοί, ὅπασοι τῶν δύο χριστιανικῶν ὁμολογιῶν καὶ Ἐκκλησιῶν, ἥτοι τῆς λατινορωμαϊκῆς τοῦ πάπα Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ποικίλου προτεσταντισμοῦ, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἀναφύονται καὶ ἀναβλαστάνουσιν αἱ τῆς ὀρθόδοξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας παροικίαι καὶ ἐκκλησίαι, τούτεστιν ἐν μέσῳ τοῦ ἰταλικοῦ, τοῦ γαλλικοῦ, τοῦ αὐστριακοῦ, τοῦ γερμανικοῦ, τοῦ ἀγγλικοῦ καὶ τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους. Διότι σήμερον δὲν εἶναι πλέον ἀπηγορευμένον, ὡς ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας πρότερον, νὰ ἰδρυθῶσι πανταχοῦ τῆς δύσεως καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὀρθόδοξα παρεκκλήσια καὶ ἐκκλησίαι. Σήμερον καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ, ἐν ἣ ἄλλοτε ἦτο ἀπηγορευμένον καὶ νὰ ταφῇ τις ὀρθόδοξος, ἂν θὰ ὑπῆρχεν ὀρθόδοξος παροικία, θὰ ἠδύνατο νὰ ἰδρυθῇ ὀρθόδοξος ναὸς, καὶ ἐν αὐτῷ νὰ μνημονεύηται τὸ ὄνομα τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου, ὡς αἱ λατινικαὶ παροικίαι ἀνήγειραν ναοὺς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ μνημονεύεται ἐν αὐτοῖς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπισκόπου καὶ πάπα Ρώμης. Εἶναι δὲ λίαν ἐπιθυμητὸν νὰ συστηθῇ ἐν Ρώμῃ ἔστω καὶ μικρὰ ὀρθόδοξος παροικία, διότι πολλοὶ Ἕλληνες δύνανται νὰ εὕρωσιν ἐν αὐτῇ ἐπικερδῆ ἐργασίαν, καθόσον ὑπάρχει μεγάλη κοινωνικὴ κίνησις, ἀκμάζουσι δὲ ἐν αὐτῇ αἱ ὠραῖαι τέχναι, τὰ γράμματα, τὸ ἐμπόριον, καὶ πᾶν εἶδος ἐμπορικῆς συναλλαγῆς.

Μετὰ τὸν ὀριστικὸν δικανονισμόν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ζητήματος, ἥτοι μετὰ τὴν ἐν πνεύματι ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ εἰρήνης τελείαν ἀναγνώρισιν τοῦ κανονικοῦ δικαιώματος τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἀγίων καὶ ὀρθοδόξων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, φρονούμεν ταπεινῶς, ὅτι ἡ ὁμόφωνος αὕτη ἐκκλησιαστικὴ ἀπόφασις καὶ κανονικὴ διάταξις πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ διὰ πατριαρχικῶν ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν εἰς πάσας τὰς ἐν τῇ διασπορᾷ ὀρθοδόξους παροικίας καὶ πρὸς τοὺς ἐκκλη-

σιαστικῶς προϊσταμένους τῶν ἱερῶν αὐτῶν ἐκκλησιῶν. Πρὸ πάντων οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὀφείλουσι νὰ γινώσκουσιν, ὅτι ἐν τῇ πατριαρχικῇ δικαιοδοσίᾳ κανονικῶς εὐρισκόμενοι καὶ ἱεουργοῦντες, ὡς τῶν πιστῶν ἱερεῖς καὶ λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου, ἐντέλλονται ἐκκλησιαστικῶς νὰ ἀναγνωρίζωσι τοῦ λοιποῦ ὡς ἀνωτέραν αὐτῶν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν οἰκουμενικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην νὰ ἀποτείνωνται πρὸς αὐτὸν πρὸς ζήτησιν ἀγίου μύρου, καὶ περὶ ἐπιλύσεως τῶν παρεμπιπτόντων δυσκόλων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ παροικίᾳ, εὐρισκομένη ἐν μέσῳ ἐτεροδόξου λαοῦ, καὶ αὐτοῦ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τὸ ὄνομα νὰ μνημονεύωσιν ἐν ταῖς ἱεραῖς λειτουργίαις καὶ τελεταῖς, κατέχυντες, ὡς μέχρι τοῦδε, ὑπέροχόν τινα θέσιν, καὶ χαίρουτες ἐν τῇ πράξει πληρεστέραν τινὰ ἱερατικὴν ἐξουσίαν.

Ἐπὶ τέλους ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην καὶ περὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ κυρίως ἐπὶ ἡμεῖς τὰς διακρίσεις μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν μιᾶς κοινότητος, καὶ τὰς προστριβὰς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, τούτέστι **περὶ τῆς προοκλήσεως ἱερέως ὑπὸ ὀρθοδόξου τινὸς παροικίας ἐν τῇ διασπορᾷ**. Κατὰ γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν κανόνα, οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ πάσης ἐν τῇ διασπορᾷ παροικίας, ἔχοντες ἀνάγκην ἱερέως, ἐφημερίου ἢ προϊσταμένου, ὀφείλουσιν, ὡς τέκνα πιστὰ καὶ εὐσεβεῖ τῆς ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, νὰ ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ παρ' αὐτοῦ νὰ ζητῶσι τὸν κατάλληλον λειτουργὸν καὶ ἱερέα διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν κενὴν θέσιν. Τοῦτο εἶνε τὸ νόμιμον καὶ τὸ κανονικόν, ἐπειδὴ ἡ παροικία αὐτῶν εὐρίσκεται ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος συμβαίνει, οὕτω καὶ ἐν τῷ μέλλοντι πιθανόν νὰ εὐρεθῶσιν ὀρθόδοξοι παροικίαι νὰ ἀποταθῶσι πρὸς ζήτησιν ἱερέως οὐχὶ πρὸς τὸν πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ πρὸς οἰανδήποτε ἄλλην κατὰ βούλησιν, πατριαρχικὴν ἢ αυτοκέφαλον Ἐκκλησίαν, φρονούμεν ταπεινῶς, ὅτι τὸ πνεῦμα τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης καὶ ἡ ἀδελφικὴ ἐν Χριστῷ ἀγάπη ὑπαγορεύει ἐν πάσᾳ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, λαμβάνουσα τὴν ἐν λόγῳ αἵτησιν, κοινοποιῇ ἀνυπερθέτως ταύτην τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, ὑποδεικνύουσα συνάμα, ἂν θέλῃ, κατὰ καθήκον, καὶ τὸν ἴδιον ὑποψήφιον, ὅστις ἔχων τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, τῆς γλώσσης, τῆς πνευματικῆς

ἐμπειρίας, τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ εὐσεβείας, καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, δύναται δικαίως νὰ καταλάβῃ τὴν κενὴν τοῦ ἐφημερίου ἢ τοῦ προϊσταμένου θέσιν ἐν τῇ παροικίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Α. Θ. Παναγιότης διακαίεται νὰ ζητῇ ἀδελφικῶς παρὰ τῶν ἄλλων ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, ἂν μὴ ἔχῃ, καταλλήλους ἱερεῖς καὶ λειτουργοὺς διὰ τὰς ἐς τὴν διασπορὰ παροικίας, καὶ τοῦτο συμφώνως πρὸς τὸν 55 ἱερὸν κανόνα τῆς ἐν Κερχιδόνι ἀγίας Συνόδου, ὅστις παρῆχε τὸ δίκαιον εἰς τὸν ἑξάρχον μητροπολίτην Κερχιδόνος νὰ λαμβάνῃ παρὰ τῶν ἄλλων ἐν τῇ βορείῳ Ἀφρικῇ Ἐκκλησιῶν πρεσβυτέρους ἢ διακόνους. Καθὼς οὖν ὁ ὢν κληρικὸς τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἐκλεγόμενος καὶ ἀποστελλόμενος νὰ ἐφοδιάζηται διὰ τῶν ἀπαιτουμένων συστατικῶν πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν, οὕτω καὶ ὁ ὑπὸ οἰκισθῆποτε ἄλλης πατριαρχικῆς ἢ αυτοκέφαλου ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ὑποδεικνυόμενος καὶ ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐγκρινόμενος, θὰ λαμβάνῃ πρῶτον παρὰ τῆς συνιστώσης αὐτὸν Ἐκκλησίας τὰς **ἀπολυτικὰς ἐπιστολάς**, δυνάμει τῶν ὁποίων ἡ Α. Θ. Παναγιότης θὰ ἐκδίδῃ τὰς **ἀπαραιτήτους** συστατικὰς πατριαρχικὰς ἐπιστολάς, δι' ὧν ἐφοδιάζόμενος ἐπιτρέπεται αὐτῷ νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν τῇ ζητησῇ ὀρθοδόξῳ παροικίᾳ. Ὡστε κληρικὸς, ἥτοι πρεσβύτερος ἢ διάκονος, μὴ φέρων **δυστατικὰς ἐπιστολάς τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου**, ἢ φέρων μόνον ἀπολυτικὰς τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἀπαγορεύεται τοῦ λοιποῦ αὐστηρῶς νὰ καταλάβῃ θέσιν πρεσβυτέρου ἢ διακόνου ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς διασπορᾶς, διό καὶ δεόν νὰ ἀνακλήται ἀμέσως ὁ τοιοῦτος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἐν ᾗ ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος ἢ διάκονος, καὶ εἰς ἣν ἀνήκει, πρὸς παῦσιν τῶν σκανδάλων ἐνώπιον τοῦ ἐτεροδόξου κόσμου, καὶ πρὸς ἐδραίωσιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς εὐταξίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ.

Οὕτως οὖν, φρονούμεν ταπεινῶς, κανονιζομένου ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ζητήματος καὶ τῶν συνεπομένων αὐτῷ λεπτομερειῶν ἐν πνεύματι εὐαγγελικῷ καὶ πρὸς δόξαν τοῦ θεοῦ ὀνόματος ὑπὸ τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, μετὰ τῆς ἀγιωτάτης καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ ἱεροὺς κανόνας, θὰ ἐπέλθῃ, ἐλπίζομεν, καὶ θὰ ἐμπολιτεύηται τοῦ λοιποῦ οὐ μόνον ἡ τάξις καὶ ἡ εὐταξία ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ καθολικῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἥτις διατελεῖ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἐν τινὶ ἐκκλησιαστικῇ ἀκαταστασίᾳ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συχνότερας ἐπιστολιμαίας ἐπικοινωνίας θὰ ἀναζωπυρηθῇ τὸ πνεῦ-

μα τῆς ἀμοιβαίας καὶ ἀδελφικῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης καὶ εἰρήνης, καὶ θὰ ἰσχυροποιηθῇ προσηκόντως, ὡς δεῖ, ὁ ἱερός σύνδεσμος τῆς ἐνότητος μεταξύ πασῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

Ἐν Μασσαλίᾳ, Ἀρχιμ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΖΙΓΑΒΗΝΟΣ

ΟΙ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΑΙ ΟΙ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΛΟΓΙΟΙ

Ἐργασίαι αὐτῶν, Ἐπιστημονικὸς βίος, Γεωγραφία, Ἱστορία, Παλαιογραφία, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία καὶ οἱ τῶν κλάδων τούτων ἀντιπρόσωποι ἐν Ἀθήναις*

Ἐνθυμούμεθα δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενοι ὅτι ἐν τεύχει τοῦ **Ἐγκυκλοπαιδ. Λεξικοῦ** τοῦ κ. Βάρτ, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος, διαπεμφθέντι εὐμενῶς ὑπὸ συναδέλφου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου μὴ κοτέοντος ἐν τῷ ἄρθρῳ **Ἑλλάς** (σ. 760) φέρεται: «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶνε αὐτοκέφαλος, ἐνεργοῦσα ἀνεξαρτήτως πάσης ἄλλης Ἐκκλησίας τὰ κυριαρχικὰ αὐτῆς δικαιώματα, καὶ διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου ἀρχιερέων, διαιρεῖται, δὲ εἰς 17 ἀρχιεπισκοπὰς πρώτη δὲ τάσσεται ἡ «ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν». Οὐδὲν πλέον οὐδὲν ἑλασσον. Ἴδου πῶς διαφωτίζονται οἱ ἐν Εὐρώπῃ λόγιοι καὶ ποῦ βασιζονται οἱ διεστραμμένα ἐκόντι ἀέκοντί γε θυμῷ περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων γράφοντες. Καὶ ταῦτα γράφονται ὑπὸ Ἀθηναίου, ἐν μέσαις Ἀθήναις βιοῦντος ἀνδρὸς, ἐν τῷ καλλιτέρῳ τῶν ἑλληνιστῶν συντεταγμένων Ἐγκυκλοπαιδικῶν Λεξικῶν. Τί πρὸς ταῦτα, Κύριε Λάμπρε καὶ Κύριε Κυριακοῦ; Πόσας ἐλλείψεις ἔχει ἡ ἀνωτέρω αὐτῇ λέξει ἀντιγραφείσα περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περικοπή;

Μίαν, δύο, τρεῖς, τέσσαρας, πέντε, ἡ καὶ πλείονας; Εἴπατε. Τίς ἡ σημασία τοῦ «αὐτοκεφάλου» Ἐκκλησίας τινός; Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος διοικεῖται ὑπὸ Συνόδου «ἀρχιερέων» (οὕτω); **πόσων,** κατὰ τίνα νόμον καλουμένων εἰς «σύνοδον» κατὰ τίνα νόμον ἐργαζομένων; καὶ ἄνευ προεδρίας; Τίς προΐσταται τῆς Συνόδου; **ποῦ** ἀναφέρεται ὁ κατ' ἐπίσημον διάτα-

γμα ὀνομαζόμενος **μυτροπολίτης Ἀθηνῶν;** **ποῦ** ὑποδεικνύεται ὁ διορισμὸς τῶν συνοδικῶν, ἡ ἀνανέωσις τῶν συνοδικῶν μελῶν; **ποῦ** ὁ ἀπαραίτητος θεσμὸς τοῦ παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ «βασιλικοῦ Ἐπιτρόπου»; Ὅλα ταῦτα ἀποσιωπῶνται οὐδὲ προσράπτεται σημείωσις διὰ τὴν τοῦ πλείονα ζητούντος ἀπορίαν ἢ παραπομπή. Γίνεται μόνον περαιτέρω ἐν σελ. 778 μνεία «ὅτι τὸ πατριαρχεῖον ΚΠόλεως ἀνεγνώρισεν ἐπισήμως διὰ συνοδικοῦ τόμου τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλ. ἐκκλησίας καὶ ὅτι τῷ 1852 ἐκανονίσθη διὰ νόμου ἡ διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου». Ταῦτα ἀρκοῦσιν; ἐὰν δὲ ἐν ἄλλῳ τινὶ ἄρθρῳ γίνονται αἱ ἀπαιτούμεναι διασαφήσεις ἀγνοοῦμεν, διότι τουλάχιστον **οὐδαμοῦ** ὁ ἐπιεικὴς ἀναγνώστης τῶν ἀσόφων τούτων πραγμάτων παραπέμπεται.

Ἔτερα ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ παραλείπομεν δὲν πιστεύομεν βεβαίως ὅτι εἶναι τυπογραφικὰ ἀβλεπτήματα, ὡς πάντως τόδε: ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἔχει 932,600 χιλιομέτρων σιδηροδρομικὰς γραμμὰς λειτουργούσας· δηλὰ δὴ ὅσας οὐδ' ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη **ὁμοῦ** ἔχουσιν. Ἴσως τὸ 600 περιτεύει ἡ τὸ **χμέτρων** διορθωτέον εἰς **μέτρων**.

Κατὰ τὸ 1898, μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ Λεξικοῦ ἡ Ἑλλὰς εἶχε σιδηροδρομ. γραμμὰς ἐν ὅλῳ 960 χμ.

Brillof, Πρακτ. Γεωγρ. 1904, σ. 310.

Κατὰ τὸ 1899, εἶχε 970 χμ. ἐν ὅλῳ

Ruge, Γεωγρ. διὰ τὰς ἐμπορικὰς σχολὰς
1904 σ. 187:

Κατὰ τὸ 1901, εἶχε 972 χμ.

Eckert τομ. Α' 1905, σελ. 150.

Κατὰ τὴν **Β'** ἐκδ. τῆς Γενικῆς Γεωγραφίας τοῦ κ. Σαρρῆ (1905) τὴν **ἐγκριθεῖσαν** (περὶ ἧς παρακαλεῖται ὁ ἀναγνώστης νὰ ἀναγνώσῃ καὶ τὰς ἐν τῇ 5 § παρατηρήσεις ἡμῶν) **ἀγνοεῖται** ἡ τελεσθεῖσα πρόοδος ἐν τῷ εἶδει τούτῳ τῆς συγκοινωνίας.

Κατὰ τὸ 1906, 1035 χμ., καθ' ἃ εὐρίσκομεν ἐν σελ. 40 τῆς καλλίστης Γεωγραφίας τοῦ κ. Κ. Μητσοπούλου.

§ 16

Ἐν τῷ **Ἐγκυκλοπαιδικῷ** τούτῳ **Λεξικῷ**, ἐν ᾧ δὴ ὅλος ὁ τοῦ κ. Λάμπρου οἶκος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ λογίων ἐπὶ χρήμασι τὴν σοφίαν αὐτῶν

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 658 660 τοῦ παρελθ. ἔτους.

κατέθηκαν οὔτε περὶ Ἀφυσίας, οὔτε περὶ Ἀλώ-
νης, περὶ ὧν ὑπάρχουσι ὠραῖαι διατριβαὶ
Κωνσταντινουπολιτῶν λογίων, οὔτε περὶ Ἐδέσ-
δης, τῶν νῦν Βοδενῶν, λόγος γίνεται, οὔτε περὶ
Ἐλαμ-ιτῶν, οὔτε περὶ Λαγίνης τῆς ἐν Καρία,
περὶ ἧς τόσα ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ Δελτίῳ
τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας (B. C. H.
1895) τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογ. Σχολῆς τῶν
Ἀθηνῶν, οὔτε περὶ Λιτίτσης, τῆς παρὰ τὴν
Ἀδριανούπολιν, ἣτις εἶναι καὶ ἐδρὰ μητροπολί-
του, οὔτε περὶ Μουσούρου πασσᾶ (Κωνσταντί-
νου) τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἐξόχου πρεσβευτοῦ τῆς
ὀθωμ. Αυτοκρατορίας καὶ σοφοῦ ἑλληνιστοῦ,
οὔτε περὶ Νικοπόλεως τῆς ἐν Βιθυνία ἢ τῆς
ἐν Συρία. Πόσα δὲ δύναται ἵνα διορθωθῶσιν!
Ὁ Εὐρυμέδων λέγεται τουρκιστὶ Καψί-δουῖς
Ὁ Εὐρυμέδων χύνεται εἰς τὸν Συρναϊκὸν
κόλπον!! Ἀλλὰ διατὶ δὲν σημειοῦται καὶ ἡ ἐπὶ
τῇ φήμῃ τοῦ ποταμοῦ τούτου φερομένη διπλῇ
νίκη τοῦ Κίμωνος; Πόσα δ' ἄλλα δὲν δύναται
τις ἵνα προσθέσῃ τοῖς περὶ Δέσβου, ἧς ἡ ἑλ-
ληνιστὶ βιβλιογραφία ἀγνοεῖται; Τὰ περὶ τῶν
Καραθεοδωρῆ, καὶ ἰδίως τοῦ ἐξοχωτάτου καὶ
σοφωτάτου Ἀλεξάνδρου πασσᾶ μήπως βιο-
γραφοῦνται ὀρθῶς; Ἀλλὰ μήπως ἐν τοῖς περὶ
Κούζα τοῦ ἡγεμόνος λέγονται τὰ ἐνδιαφέροντα
τῷ μοναστηριακῷ ζητήματι, ἢ γίνεται παρα-
πομπή τις ἐπὶ τέλους εἰς βιβλίον τι διὰ τὴν
γνώσιν τοῦ ζητήματος τούτου, τοσοῦτων μάλιστα
ὑπαρχόντων καὶ διαμειφθέντων ἐπιστήμων καὶ
ἡμιεπιστήμων ἐγγράφων καὶ διπλωματικῶν ἔτι;
Παραπέμπεται ὁ βουλόμενος ἐκεῖ εἰς τὸ ἄρθρον
Ρουμανία, ἀλλὰ ὑπὸ τοιαύτην γραφὴν ἄρθρον
δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ Δελτικῷ κατακεχωρισμένον,
ἐπὶ τέλους ἀνευρίσκεται τὸ ὑπὸ ἄλλην γραφὴν
ἄρθρον Ρωμουνία, ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ
ἀναφέρεται ὁ Κούζας, οὐδὲν λέγεται περὶ τοῦ
μοναστηριακοῦ ζητήματος καὶ τῆς παρὰ τὰς
συνθήκας ἀπαλλοτριώσεως τοσαύτης ξένης πε-
ριουσίας. Τὸ αὐτὸ παρατηρεῖται ἐν τῇ Ἐκκλη-
σιαστικῇ Ἱστορίᾳ τοῦ κ. Δ. Κυριακοῦ, τῇ με-
γάλῃ. Δύο σειραὶ ἐν σελ. 73 τοῦ Γ'. τόμου ἀρ-
κοῦσιν ὥς καὶ ἐν σ. 41 πεντεκαίδεκα, ἵνα μνή-
σωσι μετ' ἀξιοπρεπείας ἐθνικῆς πάντας τοὺς τε
ἡμετέρους καὶ ξένους περὶ τοῦ ζητήματος τού-
του, ὅπερ καὶ ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου ἔλαβεν
ὑπ' ὄψιν. Ἡμεῖς τὰ ἡμέτερα πράγματα ἀ-

γνοοῦμεν καὶ διὰ τῆς ἀγνοίας ἡμῶν θεραπεύο-
μεν τὰς τῶν φίλων(;) ἀνάγκας. Ἐννοοῦμεθα νο-
μίζομεν διότι ταῦτα οὔτε τυπογραφικὰ λάθη
εἶναι, οὔτε ὀρθογραφικά.

Τὸ Ἀφιδὸν Καρὰ χισδὰρ δὲν γράφεται
Ἀφιοῦμ, ὑπὸ τὴν γραφὴν δ' αὐτὴν οὐδέποτε
ἦτο ἀνάγκη ἵνα ζητεῖται. Τὰ περὶ Λιουτπράν-
δου, τοῦ ἐπισκόπου τῆς Κρεμώνης, πρεσβευ-
τοῦ Ὁθωνος Α'. τοῦ Γερμανοῦ αυτοκράτορος πα-
ρὰ Νικηφόρῳ τῷ Φωκᾷ, φέρονται ἐλλιπέστατα
διότι τὸ οὐσιωδέστατον, τὸ τὰ μάλιστα τὸν
ὁμογενῆ φιλαναγνώστην ἐνδιαφέρουν πόνημα
αὐτοῦ, ἡ Ἐκθεσις δηλαδὴ περὶ τῆς πρεσ-
βείας (Legatio) ἀποσιωπᾶται, ἐν ᾧ ἔδει οὐχὶ
μόνον ἵνα γένηται μνεία ταύτης διὰ ὀλιγίστων
γραμμῶν ἀναλυτικῇ ὅπως καταδειχθῇ τὸ μεγα-
λεῖον τοῦ Βυζαντίου καὶ φωτισθῇ τὸ πονηρὸν
τοῦ ἡθους τοῦ ἐπισκόπου, ἀλλὰ καὶ παραπομπή
εἰς τὰς λαμπρὰς ἀναλύσεις τοῦ μακαρίτου Πα-
παρρηγοπούλου, (Ἱστορ. Ἑλλ. ἔθνους) καὶ τοῦ
Ζαμπελίου ἐν ταῖς Βυζαντιναῖς Μελέταις,
ταῖς ἑλληνιστὶ συντεταγμέναις¹. Ὁ πολὺς Ran-
ke ἐν τῇ Παγκοσμίῳ αὐτοῦ Ἱστορίᾳ λίαν ἐπι-
τυχῶς χαρακτηρίζει τὴν Legatio τοῦ Λιουτ-
πράνδου λέγων ὅτι ἀδικεῖ τις τὴν Ἱστορίαν χα-
ρακτηρίζων ὡς ἱστορικὰ γεγονότα τὰς περι-
γραφὰς αὐτοῦ. Αὗται πανταχοῦ φέρουσι τὸν
τύπον ἀνακοινώσεων προσβεβλημένου διπλω-
μάτου, ὅστις θέλει ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ἀπο-
τυχίαν τῶν διαπραγματεύσεων.

Δὲν καταμεμφόμεθα τῷ ἀξιοτίμῳ ἐκδοτῷ
ἀλλὰ δεικνύομεν εἰς τὸ πολὺν δημόσιον τὴν ἐπι-
μέλειαν τῶν γραφόντων τῶν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν
τῶν κ. κ. Λάμπρου καὶ Σας διατελούντων, ἅμα
δὲ καὶ τὴν δύναμιν ἡμῶν, οἷτινες, ὅταν τόπος καὶ
χρόνος εὐρὺς ἡμῖν παραστή, ἱκανὰ δυνάμεθα
πρᾶξαι πεφεισμένως δ' ἐλέγχομεν καὶ ἐν βραχεὶ
ἵνα πεισθῶσιν οἱ ἐν Ἑλλάδι κύριοι Λάμπρος καὶ
Λαμπρίδαι ὅτι ἡμάρτησαν εἰς τὸν βωμὸν τῆς
εἰρήνης καὶ ὅτι ἡμεῖς οἱ ἐνταῦθα δὲν εἴμεθα
κοινοὶ, ἵνα δεινὰς ὕβρεις ἐξ ἀκριτομυθείας καὶ ἀ-
λαζονείας πλέον ἀνεχθῶμεν. Ἡμεῖς προσωπικῶς
τουλάχιστον οὐδέποτε ἦτοί μὲν γὰρ μετα-
φρασθόμεθα καὶ αὐτοῖς, εἰ δεήσει. Ταῦτα ἐκ

1. Προβλ. Ἀνάλυσιν καὶ ἐν Byzant. Deutsch. Beziehun-
gen 1891 ταῖς ἡμετέραις.

σημειώσεων προχείρων, ἃς ἐνεθυμούμεθα, διότι δὲν ἔχομεν σκοπὸν ἵνα δαπανώμεθα τ' ἀδιόρθωτα διορθοῦντες **μὴ πληρωνόμενοι**, ἀλλὰ μάλιστα ἐπιτηδεύως ραδιουργούμενοι. Ὁ κ. Λ. δὲν ἔπρεπεν ex cathedra ἵνα ἐλέγξῃ, οὐδ' ἐδικαιοῦτο τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος λογίους. Ἐλεγχόμενος δὲ νῦν ὑφ' ἡμῶν δὲν πρέπει ἵνα δυσανασχετῇ. Ἀναμνησθήτω ὁ καλὸς φίλος τὸ Χρυσοστομικὸν ὅτι «ἀπερισκέπτως τις πολλάκις μεταξὺ φίλων θαρρῶν ἐφθέγγατο τι τῶν οὐκ ὀφειλόντων ἐξενεχθῆναι ρημάτων καὶ κίνδυνον ἤνεγκε τοσοῦτον, ὥστε ὁλόκληρον ἀνατρέψαι οἰκίαν». Ἐὰν τοῦτο μεταξὺ φίλων γινόμενον τοσοῦτον κινδύνου αἷτιον γίνεται, πόσον ἄρα γε ἐνώπιον φοιτητῶν ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἔδρας καὶ ἀπὸ πρυτανικοῦ ἀξιώματος!

§ 17.

α'. Ὁ αὐτὸς κ. Λάμπρος, ὡς διευθύνων συγγραφεὺς καὶ ὑπεύθυνος τῶν ἐν τῷ **Νέῳ Ἑλληνομνήμονι** δημοσιευομένων βεβαίως ἔπρεπεν ἵνα ἐξελέγξῃ τὰ ἐπιστελλόμενα αὐτῷ πρὸς διαλεύκανσιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἀγνοουμένων. Οὕτω ἐξ αὐτῆς τῆς περὶ Παμμακαρίστου ἀξιολόγου διατριβῆς αὐτοῦ, περὶ ἧς ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος (§ 14), ἀποδεικνύεται τῆς βιβλιογραφικῆς κινήσεως ἄμοιρος, τὰς ἐργασίας τοῦ κ. Σιδερίδου ἐν ΚΠόλει καὶ τὰς ἡμετέρας ἐν Ἀθήναις ἀγνοῶν. Ὁ αὐτὸς δὲ φωρᾶται πάλιν ἐν τῷ **Ἑλληνομνήμονι** (τ. Β' σ. 507) ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως τὰ αὐτὰ παθῶν, διότι, ἢ δὲν γινώσκει ταύτας τὰς ἐν Ἀθήναις δημοσιεύσεις ἢ ἐπίτηδες ταύτας ἀποσιωπᾷ. Ἀφεύκτως ἐν τῶν δύο ἔπαθεν. Ὅ,τι σημειοῦνται μαθηταὶ ἢ φίλοι χαριζόμενοι αὐτῷ ἔπρεπεν ἵνα ἐλέγξῃ ἐὰν εἶναι ἴδιον αὐτῶν ἔργον ἢ οὐ. Μακρὸν καὶ ἐπίπονον τὸ ν' ἀντιγράφωμεν τὰ ἐν τῷ **Ἑλληνομνήμονι** ἐκ τῶν **Συμμίκτω** τοιαῦτα χωρία, τοῦ λόγου π. χ. ὄντος περὶ τοῦ **Κοῦκ-κιδιμὲ-Κουρούτσεμε** καὶ περὶ τῶν **ὀσπιτίων τῆς κυρὰ Μάρθας**. Παρακαλοῦμεν τὸν κ. Λάμπρον ἵν' ἀνοίξῃ τὸ κατὰ τὸ 1888 ἐκ τοῦ **Παροναξοῦ** ἀνατυπωθὲν πόνημα ἡμῶν «περὶ Κουρούτσεμε κλπ. κλπ.» ὅπερ ἔχει ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ αὐτοῦ ἀποσταλὲν ὡς ἐνθύμιον διὰ τοῦ μακαρίτου Σακελλίωνος καὶ ἀναγνώσῃ τὰ ἐν τῇ ὑποσημειώσει τῆς σελίδος 7—8 οὐχὶ ὀλίγα, οὐδὲ μικρὰ, καὶ

πεισθῇ βάλλων τὴν χεῖρα εἰς αὐτὸν τὸν τύπον τῶν ἡλῶν ὅτι καὶ πολλὰ ἐγράφομεν ἐκεῖ καὶ ἐπὶ τουρκικοῦ πηγῶν στηριζόμενοι πλείονα ἢ ὅσα μετὰ 15 ἔτη ἐν τῷ **Ἑλληνομνήμονι**. Ἀλλὰ παρεωράθη τὸ πρᾶγμα, ἐξ ἐπιλησμοσύνης, καὶ πάλιν δὲν ἐγένετο μνεῖα ἡμῶν. Διατί; ἢ ἐξήγησις τοῦ **διατί**, εὐχερῆς; τὸ περὶ οὗ λόγος ἡμέτερον σημείωμα ἦτο ἀνάξιον λόγου· ἀλλὰ τοῦ πράγματος οὕτως ἔχοντος, διατί φιλοξενεῖται ἐν τῷ **Ἑλληνομνήμονι** ἐτι ἀσημότερον, τοῦ δὲ ὀνόματος τοῦ εὐσημοτέρου καὶ αὐτὴ ἢ ἀπλουστάτῃ μνεῖα παραμελεῖται; Ἀπάντησις: ἵνα δειχθῇ τοῖς Εὐρωπαίοις ὅτι **μόνον εἰς ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ἀνατολῇ ὑπάρχει** καὶ ὅτι αὐτὸς τὰ πάντα δύναται, **ἀδυνατεῖ δ'** αὐτῷ οὐδὲν, ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ παρακατιόντες σαφῶς ἀποδείξομεν. Τὴν ἀγαθὴν ξυνωρίδα Λάμπρου Λαμπρίδου παρακαλοῦντες ἐν ὀνόματι τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης ἵνα διαψεύσωσιν ἡμᾶς, ἔτοιμοι ὄντες ἵνα ζητήσωμεν συγγνώμην μετ' ἀσπασμῶν καὶ λύσωμεν τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ τοῦ ἐπιστημονικοῦ, ὃν ἐκήρυξεν ἡ ἀσύνητος αὐτῶν ἀμετροέπεια.

β'. Ὁ κ. Λάμπρος τὴν σελ. 501 τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ **Νέου Ἑλληνομνήμονος** πληροῖ διὰ σημειώσεως **περὶ τῆς σφραγίδος καὶ ὑπογραφῆς τοῦ Παροναξίας Νεοφύτου**. Δημοσιεύων ἐν πανομοιότητῃ τὴν τε σφραγίδα τοῦ βιβλιοφίλου μητροπολίτου καὶ αὐτόγραφον αὐτοῦ σημείωμα φερόμενον ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος βιβλίου ἀνήκοντος νῦν αὐτῷ ἔχον ὡδε «ἐκ τῶν τοῦ Παροναξίας Νεοφύτου» προστίθησι μεταξὺ ἄλλων, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐσφαλμένων καὶ τάδε «ἄγνωστον μοι ἂν κατεῖχεν ἐτι τῷ 1802 τὸν θρόνον Παροναξίας ἢ ἀρχιεράτευεν ἀλλαχοῦ ἢ ἦτο τυχὸν ἐκπτωτος. Ὑπῆρξε δὲ ὁ Νεόφυτος ἸΩΩΣ ἄμεσος διάδοχος τοῦ Ἀνθίμου ἰδὼς . . . κλπ».

Ἐπὶ τῆς τιτλοφόρου σελίδος βιβλίου ἀνήκοντος ἡμῖν ἀπὸ ἐτῶν ἐξ ἀγορᾶς, ᾧ περ. τίτλος «ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ, συντεθεισα μὲν ἀνωκύμως ὑπὸ τινος θεοσεβοῦς καὶ ὀρθοδόξου χριστιανοῦ εἰς ὠφέλειαν τῶν ὁμογενῶν» νῦν δὲ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα . . . ἐν Λειψίᾳ 1800, 8ον, εὔρηται εὐθὺς ἄνωθι ἢ σφραγὶς ὠοειδῆς τοῦ κάτωθι ἐν δυσὶ σειραῖς ἰδίᾳ χειρὶ δηλοῦντος τὴν κτῆσιν αὐτοῦ «ἐκ τῶν τοῦ Χ' Νικολάου τοῦ

Λεσβίου καὶ ὑπογραμματικοῦ τοῦ Πατριαρχείου καὶ τόδε, 1822». Ἐν τῇ ἀγράφῳ ὀπισθία σελίδι τοῦ τιτλοφόρου φύλλου, φέρεται ἐν μιᾷ γραμμῇ «**Παροναξίας Νεοφύτου λαχοδάρη τοῦ βυζαντίου**» τῇ αὐτῇ γραφῇ τῇ ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου πανομοιότυπως ἐκδεδομένη καὶ διὰ τῆς κάτω αὐτῆς σφραγίδος, ἣν ὁ κ. Λάμπρος περιγράφει κεκυρωμένη¹. Καὶ ταῦτα μὲν καλῶς.

1. Αἱ τρεῖς ἐπὶ τῆς ὑπογραφῆς γράμμαι εἶναι τοῦ δευτέρου κατόχου τοῦ βιβλίου, τῇ αὐτῇ μελάνῃ.

Ἄλλ' ὁ κ. Λάμπρος πάλιν φωράται ἐπιλήσμων (;) τῶν περὶ τοῦ μητροπολίτου Παροναξίας τούτου γεγραμμένων ὑφ' ἡμῶν, καίπερ ἔχων παρ' ἑαυτῷ τὴν σειρὰν τοῦ περιοδικοῦ **Παροναξίου** καὶ εἰς αὐτὴν ἀναφερόμενος. Ἀγαθυνθήτω ὁ σεβαστὸς φίλος ἵν' ἀνελίξῃ τοῦ περιοδικοῦ τούτου πρὸς τῷ ὀγδόῳ τόμῳ, ὃν εἶχεν ὑπ' ὄψιν γράφων τὸ περὶ τοῦ Νεοφύτου **πληρεὲς ἀνακριθειῶν** σημείωμα, καὶ τὸν **ἐνατον**, ἵνα ἰδίῳις ὁμμασι παρατηρήσῃ τίνας καὶ ὁποίας πληροφορίας περὶ τοῦ Παροναξίας τούτου ἡμεῖς μετεδώκαμεν ἄλλοτε ἐξ ἀσφαλῶν πηγῶν ἵνα καὶ τὴν ἀγνοίαν αὐτοῦ, προσποιητὴν καθ' ἡμᾶς, διασκεδάσῃ καὶ τοὺς ἀδελφεὶς δαήμονας καταστήσῃ καὶ τοὺς φίλους αὐτοῦ τοὺς ἐν Εὐρώπῃ διδάξῃ τὴν ἀλήθειαν ἐξ ἡμῶν προσερχομένην.

Ἐν πρώτοις περιγραφὴν τῆς ἀποτετυπωμένης ἐν τῷ **Ἑλληνομνήμονι** (σελ. 501 ἔτους Β΄.) σφραγίδος τοῦ ἀειμνήστου Παροναξίας ἔπρεπεν ἵν' ἀναγνώσῃ ὁ σοφὸς κ. Λάμπρος ἐν σελ. 36 τοῦ **Ψόγου Νικοτιανῆς**¹. Ἡ περιγραφὴ ὀφείλεται εἰς τὸν κάλαμον τοῦ μακαρίτου Σοφοκλέους τοῦ ἐξ Οἰκονόμων τοῦ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸν **Ψόγον** γράψαντος, ταύτην δ' ἔπρεπεν ὁ κ. Λάμπρος ἵν' ἀντιγράψῃ πρὸς ἔκδοσιν ἢ τοῦλάχιστον νὰ μνημονεύσῃ. Ἄλλ' ἢ ἡγνόησε καὶ τὴν περιγραφὴν ταύτην ἢ ἀπέκρυψε τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς, ἢ ἐθεώρησε περιττὴν τὴν δημοσίευσιν, ἀφ' οὗ ἐτέθη ὑπὸ τὰ ὅμματα τοῦ ἀναγνώστου τὸ πανομοιότυπον ἀποτύπωμα. *Tertio non datur*. Κατὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην περιττὴ πᾶσα καὶ τῶν νομισμάτων περιγραφὴ ὑπαρχόντων ἀποτυπωμάτων αὐτῶν ἐν ἰδίῳις πί-

ναξι. Νέον δόγμα ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ, ὅπερ μεταδοθήσεται καὶ τοῖς εὐρωπαίοις.

Ἄλλ' ἀφ' οὗ ἡγνόησεν ἢ ἐλησμονήσεν τὰ τε ἀρχαιότερα καὶ τὰ ἡμέτερα δημοσιεύματα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου δὲν ἔπρεπεν ἵνα ἐνθυμηθῇ ὅτι καὶ ὁ ἐν Πετροπόλει ὁμογενὴς καθηγητὴς κ. Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεὺς δημοσιεύων κατὰ τὸ 1892 ἐν τῷ **Ἀρχαιολογικῷ Παρατηρηματί** τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ **Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου** λαμπρὰν περιγραφὴν τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ Συλλόγου ἀποκειμένων χειρογράφων τόμων λέγει ὅτι τὸ ὑπ' ἀρ. 8 χαρτῶν τεῦχος ἀνήκε τῷ Παροναξίας Νεοφύτῳ ἅτε ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον ὑπ' αὐτοῦ¹; Ἀλλὰ ταῦτα *Constantinopolitana sunt non leguntur*.

Ταῦτα, εἰ καὶ παρέργα, τοῖς φιλομαθέσιν οὐχὶ ἀκομψα, μόνον ὑπὸ τὰ ὅμματα τοῦ ἐλλογίμου συντάκτου τοῦ **Ἀγῶνος** κ. Λαμπρίδου θὰ φανῶσιν «ἀληθῆ» ἢ τὸ **πολύ πολύ τυπογραφίας παροράματα!** Nicht wahr?

(ἔπεται συνέχεια)

B. A. ΜΥΣΤΑΚΙΔΗΣ

1. Παράρτ. τοῦ Κ—ΚΒ τόμου 1892 σ. 79—80.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ λειτουργία ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐτελέσθη τῇ 30 λήξαντος ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, συλλειτουργούντων τῷ παναγιωτάτῳ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ τῶν σεβασμ. μητροπολιτῶν Κυζίκου, Νικομηδείας, Πελαγονίας, Φιλιππουπόλεως, Χίου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Γρεβενῶν, Δρυϊνουπόλεως καὶ Κολωνίας, μνημονευθέντων τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένων ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ προστατῶν, διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῆς αἰωνοβίου σχολῆς. Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν αὐτῆς τὸν πανηγυρι-

1. Νικολάου Ἀλ. Μαυροκορδάτου· Ψόγος Νικοτιανῆς . . . μετ' εἰσαγωγικῆς παρεκβατικῆς ἐπιστολῆς Σοφοκλέους Κ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων. Ἐν Βενετίᾳ χωρὶς'.

κὸν τῆς ἡμέρας ἀνέγνω ὁ κατὰ τὸ διανυόμενον σχολικὸν ἔτος τυγχάνων γραμματεὺς τῆς σχολῆς ἔλλογ. καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας κ. Μηνᾶς Αὐθεντόπουλος.

Κανονικαὶ ψῆφοι.—Χθὲς ἐγένοντο ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, αἱ κανονικαὶ ψῆφοι τοῦ νέου μητροπολίτου Τυρολλόνης καὶ Σεργεντζίου. Ἐκ τῶν τεθέντων ὑποψηφίων πανιερ. μητροπολιτῶν Δεβρῶν καὶ Λιτίτζης καὶ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Παμφίλου προεκρίθη ὁ δεύτερος. Ὁ πανιερ. ἐψηφισμένος μητροπολίτης Τυρολλόνης κ. Νικηφόρος ἀπὸ δεκαετίας ποιμαίνει τὴν ἐπαρχίαν Λιτίτζης.

Ἐπισκέψεις ἐπίσημοι.—Τῇ πέμπτῃ [τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος, πρώτη τοῦ παρὰ μωαμεθανοῖς μηνὸς μουχαρέμ, ἀρχομένου νέου σεληνιακοῦ ἔτους, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἀνελθὼν εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ, ὑπέβαλε διὰ τῆς Ἀρχιγραμματείας τὰς συγκαταρκτικὰς αὐτοῦ προσρήσεις τῇ Α. Α. Μεγαλειότητι, τυχὼν τῶν αὐτοκρατορικῶν φιλοφρονήσεων.

Ἅγιον Ὅρος.—Ἐπίτροπος ἐν Καυκάσῳ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰδύρων, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου ἀρχιμ. κ. Χρυσάνθου, διωρίσθη ὑπὸ τῆς μοναστηριακῆς ἀδελφότητος ὁ πρῶν ἐν Καλυβίοις ἐπίτροπος πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κλεώπας. Συνεπίτροπος δὲ τῆς μονῆς ἐξελέγη ὁ πανοσ. προηγούμενος κ. Δαυίδ, ἀντὶ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Μελετίου, οὗ τὴν ἐκλογὴν ὡς τοιούτου πρὸ μικροῦ ἀνηγγείλαμεν.

Μονὴ ὁσίου Ναοῦμ.—Ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ προαγωγή τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν ἱερᾶς ἐνοριακῆς μονῆς τοῦ ὁσίου Ναοῦμ εἰς σταυροπηγιακὴν.

Πατριαρχικὸν γραφεῖον.—ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου διωρίσθη χθὲς διευθυντὴς τοῦ πατριαρχικοῦ γραφείου ὁ ἀπὸ δωδεκαετίας σχεδὸν ὡς δεύτερος γραμματεὺς μετ' ἀφοσιώσεως ὑπηρετῶν ἔλλογ. κ. Χρῆστος Παπαϊωάννου.

Ὀνομαστικαὶ ἐορταί.—Τῇ τρίτῃ, 6 φεβρουαρίου, μνήμη Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἀλεξανδρείας, ἐπεσκέψατο δὲ τὸν πανιερ. μητροπολίτην Φιλιππουπόλεως, ἐπὶ τῇ ὀνομαστικῇ αὐτῶν ἐορτῇ.

Ὁφθίκια πατριαρχ. αὐλῆς.—ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν ἐλλήνων ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἐντι-

μολογ. ἀρχοντα διδάσκαλον τῆς τοῦ Χ. Μ. Ἐκκλησίας κ. Πέτρον Ν. Παπαγεωργίου ὁ χρυσοῦς Σταυρὸς τοῦ Σωτῆρος. Μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας ἀπονομὴν αὐτῷ τοῦ διδασκαλικοῦ ὀφφικίου, ἡ τιμὴ, ἥς ἀξιοῦται ὁ διαπρεπέστερος τῶν παρ' ἡμῖν φιλολόγων κ. Παπαγεωργίου, δικαίαν ἀποτελεῖ βασιλικὴν ἀμοιβὴν τῶν πρὸς τὰ ἑλληνικὰ γράμματα δοκίμων ὑπηρεσιῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ πολυμαθεστάτου διδάκτορος.

Βιβλίων ἐκδόσεις.—ὑπὸ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Ἱερᾶς καὶ Σιταίας κ. Ἀμβροσίου Σφακιανῆς ἀγγέλλεται ἡ ἐκδοσις τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐτοῦ Λόγων καὶ Ὀμιλίων. Ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Ἱεροσιταίας καὶ κατὰ τὴν παρὰ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ Ἀλεξανδρίας ὑπηρεσίαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν δεκαεπτετητὴ ἀνεπίληπτον ἐν Κρήτῃ ποιμαντορίαν, ἐθεώρησε καθήκον αὐτοῦ τὸ τακτικὸν κήρυγμα· τὴν ἐκ τούτου κοινοτέρην ὠφέλειαν ἐπιδιώκων ἀνέλαβε νῦν τὴν ἐν ἐνὶ τόμῳ περισυλλογὴν καὶ ἐκδοσιν τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ λόγων, οἵτινες ἔσονται ἀνάγνωσμα ἐποικοδομητικὸν καὶ παντὶ φιλομαθεῖ καὶ κυρίως τῶν ἐν Κρήτῃ εὐσεβῶν ὁμογενῶν.

Πράξεις κοινωφελείας.—Εὐχαρίστως ἐμάθεμεν ὅτι ὁ ἀξιότιμος κ. Βασ. Πολύβιος, ἐκδότης τῶν τόσῳ χρησίμων «Ἀναγνωστικῶν» τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, ἡγγεῖλε τῇ ἱερᾷ μητροπόλει Κυζίκου ὅτι χορηγεῖ διαρκῶς εἰς ἕξ ἄπορα σχολεῖα τῆς ἐπαρχίας ταύτης τὴν ὅλην σειρὰν τῶν Ἀναγνωστικῶν τούτων, ἐκ πόθου νὰ συντελέσῃ προθύμως εἰς ἀνάπτυξιν τῶν παιδῶν τοσούτων κοινοτήτων. Ἐνφ. δὲ τῆς ὅλης σειρᾶς ἀντίτιμον ὥρισε δέκα γρόσια, δηλὰ δὴ κατὰ τὰ τέσσαρα πέμπτα ὀλιγώτερον τοῦ ἀντιτίμου, ὅπερ ὀρίζουσιν ἐκδῶται παρομοίων βιβλίων, ὁ φιλότιμος ἐκδότης καὶ τοῦ λιτοῦ τούτου ἀντιτίμου τὸ ἐν τέταρτον ἐξεχώρησεν ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ πυρποληθέντος ἱεροῦ ναοῦ Βαλοῦκ-Κεσέρ καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐν Νεοχωρίῳ (Γιαπιεζή-κιοῦ) σχολῆς, ἀργούσης ἐλλείψει πόρων. Εὐχῆς ἔργον νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμα τοῦ κ. Β. Πολυβίου καὶ ἕτεροι ἐκδῶται διδασκτικῶν βιβλίων.

Σωματεῖα.—Κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς ἐν Φανερῷ Λέσχης «Μνημοσύνης» συνεδρίαν, πρόεδρος αὐτῆς, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου τὴν ἀρχὴν ἐξελέγη ὁ κ. Σπυρ. Κωνσταντινίδης, βοηθὸς καπικεχαγιάς τῶν Πατριαρχείων. Ὁ πρόεδρος τῆς «Μνημοσύνης» ἀποτελεῖ μέλος τῆς ἐφορίας τοῦ ἐθνικοῦ Ἰωακείμ, παρθεναγωγείου.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1948

Π. III. 726872